

ગીત સંગ્રહ.

પ્રસિદ્ધ કવિનાર:-
શ્રી કાથોલિક પ્રાતૃસમાજ ગામડો.

લેખક —

પીતર પુબ્બ અને હવાસ પીતરબર

પૃષ્ઠ ૫૦૦

આવૃત્તિ ૧ લી.

ક્ર. સ. ૧૯૨૪.

વિ. સં. ૧૯૮૦

કો. ર. ૦-૧-૦

નવીનનાથ શ્રીજીવન પ્રો પ્રેસના મુગલમહાલ ફુલમદાસ શાહ કાર્યાલય

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ

વિષય ૬ - ૧૪

મિજન સંગ્રહ.

ભાગ ૧.

ધર્મસ્તુતિ તથા નીતિ ગાયનો.

લેખક,
પ્રીતર પુંજ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

Nihil Obstat. ૧૧૩૬૨

Thos. C. N. Fernandes.

Censor Dēp.

Imprimatur.

A. Goodier, S. J.,

Archbishop of Bombay.

પ્રસ્તાવના.

જગતના ઓ પ્રેમાળ પિતા, સેવા તારી અમ કરીએ;
શુભમાં ચાલી વરને વિશે, રહીત તારી દરદરે.

બાપ, પુત્ર અને પવિત્ર આત્મા, ત્રણ મળી એક દેવ,
રમરણ કરે એ નિશદિન અમે, પ્રીત કરીએ સેવ.

સર્વ બાધઓને કરગરી છડું, દાસ પીતર કર બેડી,
ભુલ તણી સૌ માફીજ કરો, મુજમાં અછલ થોડી!

કોઈ કવિતાની સહાય લઈને, ગીત રચ્યાં છે પ્રીતે;
ઇશ્વરભક્તિના પ્રભાવ સાડે, રાગ ફેરવ્યો અચિતે.

માટે કવિ કોઈ રોષ ધરો મા, માનું આભાર તમારો;
ઇશ્વરના ગુણ બાળકો ગાશે, વળી થશે સુધારો.

શ્લોક તણું ના હોય ઠેકાણું, ન બાણું પીંગળ ચોથી,
ઇશ્વરના ગુણ ગાવાને માટે, રચના રચી મેં મોથી.

ધ્યાન દઈ સૌ સુણજો સંતો, સાર લેજો મન માંચ,
ધર્મ ફેલાવા ખિસ્ત પ્રભુનો, જય બોલો ઇશ્વરાય!

મળવાનું ડેકાથું.

ચાહોન મોતી

ગામડી.

પો. આણંદ.

ભજન સંગ્રહ.

ભાગ ૧.

ભક્તિ ગાયનો.

હરીગીત.

હે ઈશ્વરા તું આવી વખતે અરે ઉત્પાં પારજે;
અમ છાકરાંમાં ભજિ કરે, શોખ તું વધારજે!
આ બ્રાતૃઓની મંડળીમાં હરનિશ પધારજે,
પાપી કામોથી દુર ગળો, અમ દીલ ગુધારજે.
જેડીને હરતો, શોશ ન ની, સર્વ બંધુઓ મળી;
સૈતાનને તરછાડીને, નહીંએ અમો તુજમાં ભળી.
વધે તમો પર પ્રેમ જેથી, હેયું રહે તુજ ભાગી;
તન, મન, ધન સમર્પાએ, કૃપા એવી કરો ધણી.
સો બાળકો અમે તમારાં, અરજ તુજને કરીએ;
આશીશ દો અમ પર અતિ, કે સંકટો પરહરીએ.
પિતા પરમેશ્વર દેવનો, વળી પૂર ઇસુ ખ્રિસ્ત તણો;
પવિત્ર આત્મા દેવનો, મહિમા થજો અતિ ઘણો!

ઈસુ ખ્રિસ્તે શીખવેલી પ્રાર્થના.

દોહરો.

હે સૌ જન કેરા પિતા, છો તમ સ્વર્ગીક ધામ;
અમેમાં આવો તુજ રાજ, રહો પવિત્ર નામ.
જેમ નલમાં તેમ ભૂ પરે ઇચ્છા પૂર્ણ તુજ થાય;
આપને રોટલી રોજની, શાંતિમાં રહેવાય.
અમ તણા ગુન્હેગારને, માફ કરીએ જેમ;
અમારા અપરાધ સૌ, માફ કરો તમે તેમ.
અજમાયશમાં લાવ ના, અમેને આ વાર;
હુંડું છે તે સર્વથી, દયા કરી ઉગાર!

પ્રભુ ભક્તિ

ગઝલ

પ્રભુ છો વિશ્વના સ્વામી, કઈં સેવા શીશ નામી;
હુઃખોથી દાસ ઉગારો, આધાર તું એક છે મારો!
જગતનો પાળનારો તું, કઈં છું અર્જ આજે હું;
કીધા છે કરોડ ઉપકારો, આધાર તું એક છે મારો!
સમજ વિનાનો છું પ્રાણી, નથી મુજ વાત અજાણી;
શુનો માફ કરજો મારો, આધાર તું એક છે મારો!

બોલીએ અમ કર જોડી, અમારી ખુદ્ધિ તો થોડી;
 દયાળુ અર્જ દીલે દારો, આધાર તું એક છે મારો!
 અમો ને કુટુંબી મારાં, રહીએ શુદ્ધ ને સારાં;
 સદા શુદ્ધ બક્ષો વિચારો, આધાર તું એક છે મારો!
 કરી નથી જરા ભક્તિ, નથી ગુણ ગાવાની શક્તિ;
 રહેમે પાપ નિવારો, આધાર તું એક છે મારો!
 સંસારે મોજમજા માણી, સુણી ના અંતરિક વાણી;
 બાંધ્યો મેં પાપનો ભારો, આધાર તું એક છે મારો;
 છીએ ભવસાગરે અમો, કરો બચાવ પ્રભુ તમો;
 નાવીક બનીને ઉગારો, આધાર તું એક છે મારો!
 આવું છું આપને શરણુ, કરો સૌ પાપનું હરણુ;
 પાપીને પાપથી તારો, આધાર તું એક છે મારો!
 હતો હું બાળ જે વારે, કરી રક્ષા ઘણી ત્યારે;
 સદા છું બાળ હું તારો, આધાર તું એક છે મારો!
 અયુબની સંપત્તિ લીધી, વળી અંગે પીડા દીધી;
 દીધો પણ સુખનો વારો, આધાર તું એક છે મારો!
 ફેંકાયા ત્રણ અસિ મોઝાર, દેખાયો ચોથો દુત તે ઠાર;
 ભક્તની દાદ સુણનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 બચા'વા ભક્ત દાનીયેલ, સિંહો મુખ બંધ તેં કરેલ;
 ભક્તોની વા'રે ધાનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પીતરના બંધ તેં છોડ્યા, અવાજ વીણ દાર તેં તોડ્યા;

ભકતોની સહાય કરનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પાપીનું તારણ કરવા કાળ, જન્મ્યો ઈશુ ખ્રિસ્ત મહારાજ;
 જગત તણો તું તારનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પિતાજી નમ્ર સુણી અર્જ, મટાડો પાપ કેરું કર્જ;
 વિના તુજ કોઈ નથી આરો, આધાર તું એક છે મારો!

ધૈર્ય રચનાનાં ગાયનો.

ઓ સદામ ગમેરા—એ રાગ.

ઓ ખ્યારામાં ખ્યારા, પેદા કરનારા,
 જીવન દેનારા, દયાળુ ધૈર્ય રે! ટુંક.
 ખબર પડે જે કંઈ થાયે, અમારા મન મોઝાર;
 રીતી નીતિ સૌ સારી કે નરસી, સર્વ તણો જાણનાર રે. ઓ.
 સર્વજ્ઞ તું સર્વ શક્તિમાન, આવીએ તારી પાસ;
 તીક્ષ્ણ ધોરી તરવારે કરો, સૈતાન કેરો નાશ રે. ઓ.
 પિતા તમે છો સર્વથી મોટા, રાખો છો ખહુ પ્રીત;
 તલ્લી રહે તુજ સેવા કરવાને, સર્વ ભકતોનાં ચિત્ત રે. ઓ.
 રવિ સૂર્યને દિ રાત કાળે, કયાં ઉજાસને માટ;
 ખુજ તારાનો તેથીજ દીપે, આપે ઘણો ચળકાટ રે. ઓ.

જામી રહ્યાં તું સર્વ જગાએ, ખાલી ન રતિ બાર;
 વર્ણન તારું પુરું ન થાએ, આવે ન તેનો પાર, રે. ઓ.
 દેખાય અદ્ભુત કૃત અદૌકિક, સર્વ સૃષ્ટિ ઉપર;
 છે તું ભરેલો સર્વ ગુણેથી, કષ્ટ અમારાં હર, રે. ઓ.
 કેવળ તું છે સર્વથી મોટો, તુજથી થયું સહુ;
 પળમાં કયું ધાયું કંઈ જે, વર્ણન તેતું શું કહું, રે. ઓ.
 રચના કીધી બહુ રહીયાળી, દેખાય સઘળે ઠાર;
 ભુલ કોઈ ન કહાડી શકે તારાં કૃત મોઝાર, રે. ઓ.
 મારું મનડું શુદ્ધ કરીને, કૃપાથી મુજને ભર;
 રોગ લાગેલો જે આત્મ વિષે દુર કરો ઇશ્વર, રે. ઓ.
 વિનાંતી અમે કરીએ તારી, આપો અમેને ખુદ;
 શ્વાસ અંગમાં જ્યાં લગ રહે, ત્યાં લગ રાખો શુદ્ધ, રે. ઓ.
 સહુ ઠેકાણે રક્ષણ કરો, મારે કરો હરનિશ;
 વંદું છું હસ્ત બંને જોડીને, નામી ચરણે શીશ, રે. ઓ.
 ધામ આકાશી તેમાં લેજો, પામીએ અપાર મુખ;
 રોજ આનંદે રહીએ તેમાં, થાય કદી નહિ દુખ, રે. ઓ.

ઈશ્વરની કૃતિ.

ધડો કુટ્યો નીર વહી ગયાં—એ રાગ.

આ જગતને નિભાવે રે,	ત્રેમથી ભજીએ તેને!	
રે જમ પક્કમાં ખનાવે રે,	”	”
ચાહે ત્યારે ડુખાવે રે,	”	”
રે જંગ કેરો તે નાથ કહાવે રે,	”	”
” મોટા સુરજને શોભાવે રે,	”	”
તેથી ચંદ્રને પણ ચળકાવે રે,	”	”
ધુમટ ગગનનો ટેકાવે રે,	”	”
રેસેમાં અમણિત ગોળા ગળાવે રે,	”	”
” મુખોને ધર્મ બલાવે રે	”	”
રે મન તારણ મારગે ચલાવે રે,	”	”
” જે અતિ ડાહ્યા દયાવંત રે,	”	”
રે જેનો નહિજ આદિ અંત રે,	”	”
” જે સકળ શક્તિનો ભૂપ રે,	”	”
રે જે એકજ ને અનુપ રે,	”	”
” જે અકળ ને અરૂપ રે,	”	”
રે જ્યાં મન વાણી હોય ચુપ રે,	”	”
” જેને કવિજન કવે શું જ રે,	”	”
” તે તો ત્રેમ્ય ઈશ્વર તું તુજ રે,	”	”

ઓધીક ગાયનો.

દશ આઝા પાળવા પ્રમેશ્વરની મન.

બહેલા, બહેલા, બહેલા પ્રભુજી, મારા મંદિરીએ આવજો રે;
 મનડા કેડું મંદિર બનાવું, રૂઢીયામાં રહેજો રે!
 પવિત્ર આત્માથી ભરપુર કરો, પાપો સર્વ કાપો રે;
 દુષ્ટ વિચાર સૌ મનથી કાઢો, માણી અમને આપો રે!
 નિશદિન તારી ભક્તિ કરીએ, શુદ્ધ અમોને રાખો રે;
 સૈતાન શત્રુ ભેર કરે છે, તેને નરકે નાખો રે!
 તુજને ઓળખી સેવા કરીએ, બુદ્ધિ અમને આલો રે;
 હુકમ દશે પાળવા અમને, હિંમત મનમાં આપો રે;
 સર્વ જગતના પ્રેમાળ પિતા, ભજન તારું અમ કરીએ રે;
 જુઠા દેવોને મૂકી દઇને; તુજ ભણી અમ કરીએ રે!
 ઇશ્વરી નામને માનમાં રાખી, વ્યર્થપણે નવ લઇએ રે;
 નામ થહોવાહ મોટું માની, ગુણ તારા અમ ગઇએ રે!
 વિશ્રામવારે દેવળમાં જઈ સ્તુતિ તારી ઉચરીએ રે;
 કામ જરૂર વગરનાં છોડી, ધ્યાન તારું અમ ધરીએ રે!
 માળાપના સૌ હુકમ પાળો, મોટાંને માન દેજો રે;
 ઇશ્વર તેનું આયુષ્ય વધારે, મહિમા મોટો લેજો રે!
 ગુરૂ, શિક્ષક, શેઠ, ધણીને, આધીન સૌકો રે'જો રે;
 આધીન થનારાં ઉપર અતિ, પ્રીતિ તણું દાન દેજો રે!

દેવ, અદેખાઈ સઘળું મેલી, વેરલાવ નહિ ધરીએ રે;
 જોટી શીખ ના હઠ બીજને, નકંનો લોખી ન કરીએ રે!
 હુદ વિચાર અને હુદ કામો તે દીલમાં જરા ન ધરીએ રે;
 પરનારી શુ પ્રિત ન કરીએ, જોટાં કામો નવ કરીએ રે!
 હુદમાં મીતો, વાતો, ખેલો, સાંભળવા નવ જઈએ રે;
 પાપ ગણ્યો, આખરૂ જાણ્યો, જોખમ માંહે પડીએ રે!
 સરકાર કે ફિરતારથી ચારો, કોઈ દા'ડા દંડશે રે;
 ચોરી જ્યારે ચાહન થાશે, ચોર અતિ નિંદાશે રે!
 જુદી સાક્ષી પુરનારો તે. સત્ય છુપાવી દે છે રે;
 જુદો માણસ બીજાને, જોખમમાં નાખે છે રે!
 ગાયો ઘેસી તહોમત મૂકી, બીજને ફસાવે રે;
 છાની વસ્તો જાહેર કરી, ગેરઆખરૂ કરાવે રે!
 જુદી સાથે નવમી આજ્ઞા, સાથે જેઠ વરણાવી રે;
 સાતમી આજ્ઞા સાથે દશમી, સાથમાં મીલાવી રે!
 આજ્ઞામાંલવ તે તો સેવા, કરનાર દેવને વહાલો રે;
 તારણ લેનું નફિ થવાનું ફેરો પડ્યો નહિ ઠાલો રે!
 આશીસ વચનો દેવે કહેલાં, તે જન માટે પુરાં રે;
 હુદમાં સોનાર પાપી સર્વે આખશે ફળ ખુરાં રે!

ઇસુ ખ્રિસ્તે સ્થાપેલાં સાત સાકામેન્તો.

પ્રાણીઆ બજી લેતે કીરતાર — એ રાગ.

- ખ્રિસ્તે સાકામેન્તો રચાવ્યાં, સાચે કૃપાતાનો આખ્યાં! ટેક.
 ઘણી જરૂરતું સાકામેન્ત, બાસિસ્ત્રા કહેવાય;
 તે વીણુ બીજાં સાકામેન્તો, લઈ નહિ ઘડાય. ખ્રિસ્તે.
 મૂળ પાપ અને પાતે કરેલાં, પાપ બધાં ધાવાય;
 સ્વર્ગિક સુખના વારસ થઇએ, પ્રમુખા બાળ થવાયા ખ્રિસ્તે.
 ખીરમાથી બગ બહુ વધે છે પવિત્ર રેવા માટ;
 ધાર્મિક કાર્યો પૂરાં કરીએ, શક્તિ મળે તે સાટ! ખ્રિસ્તે.
 ખ્રિસ્ત શરીર સાકામેન્તમાં, આત્મા તૃપ્ત થાય;
 રાટલીને દ્રાક્ષરસ પ્રભુ ઇસુના, માંસ લોહીમાં પલટાય. ખ્રિસ્તે.
 ખ્રિસ્ત ઇસુ સ્વર્ગથી પધારી હાજર તેમાં થાય;
 માટે એ રાટલી ખાનારાઓનો, આત્મા ધરાઈ જાય. ખ્રિસ્તે.
 આખી મનુષ્યજાતને માટે, ખ્રિસ્તે કયું બળિદાન;
 હાલ અમારા જીવન માટે, વેદી પર પ્રીતિવાન! ખ્રિસ્તે.
 પ્રભુ ઇસુને લેવા સાફ તું ઉત્તમ તૈયારી કર;
 અચશ્વિત્ત રૂપી પસ્તાવો કરીને શુદ્ધ પોતાને કરા ખ્રિસ્તે.
 મધરાતથી ઉપવાસ કરીને, લજ્જિમાં રાખે. મન;
 બની શકે તો ઉત્તમ વસ્ત્રો, પહેરી શોભાવો તના! ખ્રિસ્તે.

માફી પાપોની મળવા સારૂ, ખરૂં કરૂં પ્રાયશ્ચિત્ત;
 બધાં પાપોની યાદી કરીને પસ્તાવાં ધરજો ચિત્તા! ખ્રિસ્તે.
 પાપો ફરીથી નહિ કરવાનો, નિશ્ચય ઉરમાં ધર;
 યાજક પાસે ખરેખરો તું, પાપસ્વીકાર કર. ખ્રિસ્તે.
 પ્રભુ ઇસુના હુકમથી, તારાં માફ કરે સૌ પાપ;
 હવેથી પાપ કરવાની ઇચ્છા, જડ મુગથી તું કાપ! ખ્રિસ્તે.
 બેહાલ માંદા મનુષ અંગે, યાજક ચોપડે તેલ;
 શ્રદ્ધાની ભક્તિ બચાવ કરશે, મટાડે પાપનો મેલ! ખ્રિસ્તે.
 એવું સાકામેન્ત એ તો ખરૂં છે, અંત્યાભયંગ કહેવાય;
 બની શકે તો પ્રાયશ્ચિત્ત કરી, શુદ્ધપણે લેવાય! ખ્રિસ્તે.
 જે જે પુરૂષ પ્રમુખી તેડેજો, તે જન યાજક થાય;
 મિસ કરવાનો, બોધ કરવાનો, હક તેનેજ અપાય. ખ્રિસ્તે.
 સાકામેન્તો તેજ આપે વળી, આપે તે આશીર્વાદ;
 વાર્તા તણો ખરો અર્થ લેવાને, કરો તેઓને દાદ. ખ્રિસ્તે.
 વર કન્યાનું જોડાય જોડું, લગ્ન સાકામેન્ત માંય;
 એકમેકથી તેઓ જુદાં પડે ના, પ્રીતિમાં જીવન જાય! ખ્રિસ્તે.
 સાકામેન્તો આ સાત દીધાં એ, પ્રભુ ઇસુની મે'ર;
 ભક્તિના ભાવથી લેનારા અંતે, કરશેજ લીલા લહેર. ખ્રિસ્તે.

૧૧૩૮૨ ચેતવણી ગાયનો.

બોલમા, બોલમા, બોલમા—એ રાગ.

આવજો, આવજો. આવજો; રે સહુ ઇન્દ્ર સહિતમાં આવજો!
લાવજો, લાવજો લાવજો; રે સાથે નાનાં મોટાં તેડી લાવજો!
એક દન જીંદગી સોની જવાની રે;

રમશાન છેલ્લું ઠામ છે. રે સહુ.

જીવ કાયાનો સંબંધ તુટશે રે;

ઠરેલો નહિ કોઈ ઠામમાં. રે સહુ.

માટાનો માણસ માટીમાં જશે રે;

કાયા પડવાની જાણજો. રે સહુ.

જગનો સુખલોગ તે સઘળો જુઠો રે;

કામ ના'વે એ જાણજો. રે સહુ.

પાંખ તું કાળની જોજો ઝીણાશથી રે;

વિજળી તણા વેગ હારશે. રે સહુ.

ઢારને ચાબુક મારી જેમ તેમ ચલવે રે;

નહિ થાતો તે સરખો. રે સહુ.

વિત્તી વખત ન પાછી આવે રે;

લાલનો કાળ જોઈ ચાલજો, રે સહુ.

લક્ષ્મિ તણે તમે ઉઘમ આદરે રે;

અનીતિ તણ દધને. રે સહુ.

પ્રિયતી લડતોને વિનવી કહું છું રે;

ઉમંગે આગળ વધજો. રે સહુ.

સંત લોકો તરી પાર ઉતર્યા રે;

દાખલો લઈ તમે ચાલજો. રે સહુ.

સુખમાં દુઃખમાં જીવ આનંદી રે;

પ્રભુ તરફનું ગણજો. રે સહુ.

આળસ તણ તમે મોહથી મંડજો રે;

અંચળે જાળ નાખી ઝાલજો. રે સહુ.

શ્રદ્ધા, આશા ને પ્રીતિનાં કાર્યો રે;

ધીરજ રાખીને કરજો. રે સહુ.

એમ કરે તો ઈશ્વર રીઝશે રે;

સ્વર્ગીક સુખ તમે ચાખશો. રે સહુ.

હાસ પીતરની અર્જ સુણીને રે;

ગીત ગાઈ તોલ કરજો! રે સહુ.

મરણનો ભય.

દેવ વાણી સાંભળવા સહુ આવો રે!
 આવો, આવો હોતે પ્રભુને ભાવો રે.
 રૂપ, રંજ શરીરનો નાશ પામે રે;
 શ્રીમંત મુઆ ધન મેલી આ ધારે રે!
 જોખનનું જોર અતિ દેખાડી અધારે રે;
 અંગે માથે તેલ લગાવી છોગાં ધારે રે.
 ઉદર પેઠે દારૂ પીને બહુ ડોકે રે;
 મસ્તાની જન મુખથી જેમ તેમ બોલે રે!
 મનમાં જાણે મુજ સરીખો નહિ કોઈ રે;
 કોઈ રસીઓ મુજ જેવા નહિ જોઈ રે!
 બારણે તો તાકી રહી છે બિલાડી રે,
 લઈ જશે મસ્તાનીયા કોઈ દા'ડી રે!
 હું તું કરતાં જમડા કદી અલી જશે રે,
 ચેત અજ્ઞાની અંતે ફજેતી તારી યાશે રે!

શરીરનો ઉપયોગ.

જુઓ જુઓ તમે જગત તણી જુઠાઈ જો!—એ રામ

ઓ માણસ કે દેવે તુજને ધર્યો,
તેહને તું ઓળખી લેજે અંગમાં!
શરીર તુજને શાં માટે તેણે આપ્યું,
શણગાર્યું તેને ખુબ સુંદર રંગમાં!
સમજ ન પડે તુજને ઓ માનવી!
તો તું રેજે સદાયે સતસંગમાં!

૧

મગજ રાજા બેઠો છે મસ્તકમાં,
નીતિ માગ' સ્થાવા તેણે મથવું!
શરીરને સત માર્ગમાં ચલાવવા,
સત શાસ્ત્રોનું કથન તેણે કથવું!
ધન્યરના ઉપકારો મનમાં ધરવા,
તેણે દુષ્ટ વિચારોથી દુર હડવું!

૨

આંખો આપી સત શાસ્ત્રો તપાસવા,
કુદૃષ્ટિ ન તેણે કદીયે ધરવી!
જગનાં સર્વ વાનાંમાં નિહાળવું,
જગ કર્તોની તપાસ તેણે કરવી!
જોઈ તપાસી આંખો કબજે રાખવી,
પ્રેમ, ભક્તિ ને દીનતા આંખે ભરવી!

૩

જલ આપી તુજને દેવે રેખથી,
 સર્વ બુંડી વાતો નહિ ઉચરવી!
 ગુણ ગાવા નિશ્ચયિન તેણે ઇશ્વરના,
 સત વાણી ઉચરવા જલને ખેડી!
 સલાહ શાંતિ જલ થકી કરાવજે,
 પરનિંદા કરવાની આદત છોડવી!

૪

કાન દીધા સુવાત્તો સુણવા તુજને,
 ચાડીની વાતો કાને ન ધરજો!
 બુંડાં ગીતો, બુંડી વાતો થાય જ્યાં,
 તે જગા ઠેકાણું જલકી હરજો!
 પ્રભુ ભક્તિમાં કામ રાખો શરવા,
 તારણની વાતો કાનોમાં ભરજો!

૫

હાથ આપ્યા પરમેશ્વરે તુજને,
 ભક્તિ કરતી વેળાએ તું ભેડજો!
 દાન પૂન્ય તું કરજે તારા હાથથી,
 મરુની ને તોફાની સઘળું છોડજો!
 ખૂન ચોરીનાં કામો કરવાં નહિ કદી,
 પાપોની સાંકળ હાથથી સોડજો!

પગ તારા સતમાર્ગ મંડિ દોરવા,
 ભક્તિ કરવા ઉતાવળો તું દોડજો!
 બુંડાં કામો જે જે પગથી થાય છે,

તે કરવાનું તું તો પગથી છોડજે,

દેવળમાં જંપું તારે બહુ પ્રેમથી,

આળસરૂપી બેડી વેલો તોડજે!

૭

એમ શરીર કબજામાં જે તમ રાખશે,

પડશે નહિ તમે કદીએ દુઃખમાં!

અંતે જશે પ્રભુના દરબાર જે,

આનંદે રહેશે સદા સુખમાં!

એમ નહિ તો પ્રભુ તમ પર કોપશે,

નાખે રે નરકે અસિના દુઃખમાં!

૮

એકજ પરમેશ્વર અને એકજ ધર્મથી તારણ.

ચાલો જોડાને આજ રમત રમીએ નવી રે—એ રાગ.

હેતે ભજન કરો એકજ પ્રભુ દેવનું રે,

કરે મહાયે સુખદુઃખમાં તે સહાય.

હેતે....

સાખી.

બાપ, પૂત, ને પ્રલિપ આત્મા, ત્રણ મળી એક દેવ,

આબીન રાખી ભજનારો, તારણ પામે તત્ખેવ.

આજ્ઞાધારી થઈને ભજજો સમર્થ દેવને રે,

હોંસે ચાલો બાલી ધર્મ ફેરી વાટ.

હેતે....

સાખી.

આકાશને પૃથ્વી તણે, રચનારે તે બાપ;
ભાવ થકી ભજનારનાં, હણે દુઃખ સંતાપ.
પશુ, પંખી, જન, જનાવર પાળે પ્રેમથી રે,
રાખે દૃષ્ટિ સર્વ મનુષ માર્ગ પર. હોતે....

સાખી.

આદમ હવાના પાપથી, દેવને ચઢી રીસ;
પણ દયા કરી જગ પરે, દયાનિધી જગદીશ!
આપ્યો પુત્ર તેણે જમતને ઉગારવા રે,
તેણે અવતાર લીધો ધર્મ માનવ રૂપ! હોતે....

સાખી.

પવિત્ર આત્માના યોગથી, કુંવારી મારીયા પેદા
જન્મ ધર્મો થઈ માનવી, કરી દીનોની ભેટ!
પાપી કાજે તેણે લોહી અતિ વહેવડાવ્યું રે,
પ્રાપ્ત ચરણો ઇશુ આપ્યા જગને માટ. હોતે....

સાખી.

દેવ ગણાય આ દેશમાં, જન, જનાવર, પદાર્થ;
કેમ તારે તે જ્ઞાન વીણું, કેમ સુણું એ પ્રાર્થ!
ભોળા જનોને ભરમાવી સંપતિ હણુતારે,
એવા ઠગ ભક્તો ભમે છે ઠામે ઠામ. હોતે....

સાખી.

ગાડરે સમં મેલ યાદશે, શૌધને ધર્મનું મુળ;
 નભથી ઉતર્યો ફક્ત તે, ઉગારે તમ કુળ!
 એવો પ્રીતિવાન સત ગુરૂ બીજે નહિ મળે રે;
 ઈશુ મરીહ હોરે સૌને સ્વર્ગીક વાટ! હેતે....

સાખી.

મુડહાં સજીવન કયાં, ટાળ્યાં જ્ઞાનાં કપ;
 બહેરાં મુણે, મુંગાં વહે, અંધને દીધી દમ!
 ઉત્તમ પાળક થઈ ઘેટાંને બહુ સંભાળતા રે,
 અંતે થયો સૌ જન કાળે બળીદાન. હેતે ...

સાખી.

મરણથી તે ઉઠ્યો, રહ્યો પૃથ્વી પર;
 આલીશ દિન પછી ગયો, સ્વર્ગીક બાપના ઘર!
 ધાર્મિક મંડળ થાપી ઉપદેશક મોકલ્યા રે,
 જઈ તેઓને પવિત્ર આત્મિક દાન. હેતે....

સાખી.

ફળથી પારખ થાય છે, સાફે ખાદ્ય ખાડ;
 સત્ય વહે તે ધર્મ ખરો, નહિતો જાણ્યા ધાડ!
 પારખ કરી ધર્મ સ્વીકાર કરજે હેતથી રે,
 નહિતો ભૂલી જાશે, સર્ગ કેરી વાટ! હેતે....

સાખી.

ધર્મ ઝાંઝો તે પાળજો, મન સુધારી આજ;
 ભક્તિ માર્ગે ચાલજો કરજો રૂડાં કાજ!
 સરજનદાર પ્રભુને ભજજો ભાવે નેમથી રે,
 નમ્ર અર્જ પીતરની મુણી નર ને નાર! હોતે....

ઈશ્વરના ઉપકાર ભૂલી જનારને ઉપદેશ. ^૩

ઓ માનવી, તુજને જન્મ દેનારે તે ધણી!
 સૌ સુખ આપ્યું તેહને તું કેમ ગયો છે વીસરી? દેક.
 તને બાળ વયમાં સંભાળ્યો, ૧૨ બાર વરસનો તું થાયો,
 તોય ઈશ્વર ગુણ તેં નવ ગાયો! ઓ માનવી....

મનમાં આણી નહિ કંઈ દયા, એમ વીસ વરસો વહી ગયાં,
 શર જાળજે કસાઈ પડ્યા! ઓ માનવી....

વરણાગીમાં વાંકો ચાલે, વળી ચાલકારે તું બહુ ફાલે,
 પરણી પચીસે તું માલે! ઓ માનવી....

કુબુદ્ધિ કરી તેં અતિશે, ધુતતો ફરે છે જગ વિશે,
 તું બન્યો કઠોર ત્રીસ ચાળીશે! ઓ માનવી....

ધર ધધા માંહે બહુ ફરી, તું છાકી ગયો ડ્યો નહિ જરી,
તેં લજ્યા ન પ્રભુ ધ્યાન ધરી! ઓ માનવી....

પરાક્રમી ગણાયો તું અપાર, પણ પાછળ રૂઠ છે બહુ વંજળ,
પછી ભલ્યો પંચાશે દીન દયાળ! ઓ માનવી....

કંઈ દષ્ટ દાન કે પૂન્ય નહિ, પણ લાલચ લોભ મસત લહી,
સાઠ વરસ પુરાં એ વાત સહી! ઓ માનવી....

તેં જાલી કર વિષે કાઠી, ત્યારે બુદ્ધિ તો મધળી નાઠી,
પણ વખત આવી છે માઠી! ઓ માનવી...

સીત્તરે તારી શુદ્ધ ગંઠ, કુટુંબ કળીલાં માને નહિ,
ચાલ્યો કુમારો ડ્યો જરી નહિ! ઓ માનવી....

એંશી વરસે આંખે નવ સૂઝે, તારી કાયા તો થરથર ધ્રુજે,
કંઈ વાયુથી બળ નહિ જુજે! ઓ માનવી....

મૂખ જન મનમાં નહિ ચેત્યો, તારી માયાએ ચોપાસ ઘેર્યો,
ગતિ લાગી તોય ધણિ ન લજ્યો! ઓ માનવી....

દાન, પૂન્ય તણું નામ નવ જાણ્યું, ઇશ્વરી જ્ઞાન નવ અમજાણ્યું,
મારું કરતાં વરસ ગયાં એકાણ્યું! ઓ માનવી....

તને જન્મ દીધો મનુષ્યો, પણ છંદ ન તબ્યો કુકર્મનો,
તેં જાડરે ભર્યો બુઝાઇનો! ઓ માનવી....

તું ભુલ્યો ખધા ભવ સોઝાર, ફોગટ ફેરો ફર્યો સંસાર,
સો વરસ પુરાં કર્યો આ ઠાર! ઓ માનવી....

ધન્યરત્ને અંતર નવ આણ્યા, તેં ભુગદાધારને નવ આણ્યા,
સંસારે મોજમજા માણ્યા! ઓ માનવી....

હવે મોત આવ્યું લોચ સુતો, પણ ખાંધી કાઢી ગયા દુતો,
દારણ દુઝો દેખી રડતો! ઓ માનવી....

દેવે પુસ્તકમાં એણે જે વાર, ઓટ હીડી ખાતામાં આપ્યાર,
ત્યારે વાળ્યો નરકાગ્નિ મોઝાર! ઓ માનવી....

એ પાપી જન છે અહુ યુરો, સત કામ માર્ગે એ અયુરો,
એને મારી મારી કરો યુરો! ઓ માનવી....

મોત માગ્યું પણ ત્યાં નહિ મળે, અમિ ત્યાં અતિ જળહળે,
તે પીડામાં સહાય ખળે! ઓ માનવી....

માટે હાલ સમરે સો એકજ દેવ, વળી નિત્ય કરજો એની સેવ,
ભવ પાર તરી નશો તત્ખેવ! ઓ માનવી....

વળી સત કર્મ પણ નિત કરજો, સો દુષ્ટ વિચાર મનેથી હરજો,
અવશ્ય તણો ભંડાર સરજો! ઓ માનવી....

કરગરી કેહું સોને અતિ, સુધરીને તજજો દુષ્ટ મતિ,
હાસ પીતરની એ વિનંતી! ઓ માનવી....

જગતની ઉત્પત્તિ.

મૂન્યમોષી દેવે રૂઘનું રમ્યું. દીધી શોભા તે સાથે,
 જગત્થર, વનચર, ધર્મચર પ્રાણી, ઉપજાવીયાં મારા નાથે!
 પહોડ, કોતર, નદી, સરોવર, જગત માંહે જનાવ્યાં,
 નાનાં રે મોટાં સુંદર ઝાટો, રંગીત કુલે દીધાવ્યાં!
 શીત, તાપ, વર્ષા, એ ત્રણ વખત પ્રમાણે આવે,
 રવિઃ ચંદ્ર ને તારાઓ ચાલે. ભુલ જરી નવ થાયે!
 સર્વ વસ્તુઓ તૈયાર કરી, ખામી નથી જરા ક્યાંએ,
 માટી-ભૂઈ એક માણસ ઘડ્યો, કુંક મારી નાક માંહે!
 પુતળામાં તવ જીવન આવ્યું. પુરૂષ તે ગણાયો,
 ઈંદ્ર વાડી રહેવા આપી, આદમ તે કહેવાયો!
 આદમને ભર ઉંઘમાં નાખી, પાંસળી એકજ દીધી,
 સુખમાં દુઃખમાં સાથે રહેવા, નારી રહેવા કરી દીધી!
 આદમ હેવા સાથમાં રેતાં શુદ્ધ હતાં નર નારી,
 વાડી માંહે બેઠે આનંદે ફરતાં, શરીરમાં સુખકારી!
 દુકમ દીધો દેવે તેઓને, વચ્ચેનું ફળ ના ખાશો,
 ફળ ખાઓ તો મરણ પામો. નરકે માંહે જાશો!
 રૈતાન સપનું રૂપ લઈને, આવ્યો વાડી મોઝાર,
 ફળ ખવાડ્યું જોળી ભરમાવી, પાપી કયાં તે વાર!

હુકમ માન્યો સેતાન કેરો, દેવને નહિ ગણકારી,
પવિત્રતા અને કૃપાનાં વસ્ત્રો, દુર થઈ તે વારી!

નગન સ્વરૂપે બેઠે જણાયાં, શરમ લાગી અતિ,
રડી રડી તેઓ વિલાપ કરે, થાશે હવે શી ગતિ!

દેવની વાણી આવી વાડીમાં, અરે આદમ તું ક્યાંહી,
સાદ સુણી આદમ હેવા, બેઠે ગયાં સંતાઈ!

હુંકારો સુણી આદમ બોલ્યો, અરે પ્રભુ! હું ક્યાંહી,
નગન સ્વરૂપે અમે રે બન્યાં, વસ્ત્રો નથી પાસ કાંઈ!

નગનતા તને કોણે જણાવી, શું રે તમે કળ ખાધું?
કરગરીને આદમ બોલ્યો, નારીએ મુજને લીધું!

નારી ઉપર ત્યારે પ્રભુ રે કોપ્યા, કેમ ખાધું ને ખવાડ્યું,
નમનતા ભરી હવા રે બોલી, સેતાને એવું મુજાડ્યું!

સેતાનને દેવ ગુસ્સાથી બોલ્યા, સાપનું રૂપ તેં ધણું,
નર નારીના જીવનનું તે, સુખ રે નષ્ટજ કર્યું!

તે માટે તું પેટે રે ચાલે, મૂળ ખાઈ પેટ ભરશે,
છુંદવા મુજને નારી પોતાનો તુજ શરીરે પગ ધરશે!

હેવાને પણ શ્રાપજ લીધો, હુંએ રે બાળક જણશે,
પુરૂષને તારે આધીન રહેવું, ધાગીપાણું તે કરશે!

આદમનો હવે વારો આવ્યો કે, પ્રભુજ બોલ્યા વાણી,
ખાપીત ભોંયમાં કદજ લશે, નીકળે અગથી પાણી!

આહમ હેંકા ઉપરે પ્રભુ, સુરસે થયા અપાર,
 ઇંદન વાડીમાંથી તેજીને કાઢી રે મૂક્યાં બહાર!
 નર નારી બેઠ કકળી બોલ્યાં, કયા કાવો જગપતિ,
 ગુન્હો અમારો માફે કરીને, આપો હવે સુમતિ!
 તવ દયાળુ દેવ તેજીને, કીધું કયાનું વચન,
 કીધાં રે વસો જગી તેજીને, જેખાય નહિ નગન!
 પાપની કળીકે સિદ્ધા કરાવી, મોત સંતાપ સો કીધો,
 વાડીએ મોજારે હુંક ઉલો ને ફરતી તરવાર બેઠ બોધો!

વંશીકા

માટે સર્વ આવજો રાખી દેવ પર આરાં,

હું મરીહ તારો, એમ કહે પીતર દાસ!

પાપ પેકું જગતમાં જ્યારે, બ્રહ્મ થયાં સર્વ કુળો ત્યારે!
 કયો કાઈને પહોંચો ધાત, આયો પેતાનો હાથેલ જાત!
 કાઈન વંશ દેવને તજનારા, શેય વંશ પ્રભુ ભજનારા!
 મારા હુંડા રહ્યા સાથે સર્વ, બ્રહ્મ બન્યાં સર્વ કુળો હજારો!
 નથી શુદ્ધ કોઈ જગ મોજાર, દિન દિન પાપ વધ્યું રે અપાર!
 ભેદ દેવને શુદ્ધો બહુ ચડ્યો, નાશ જગનો હવે આવી અડ્યો!
 પાણી વરસ્યું આકાશથી અપાર, આત્મીશ રાત્ર ને દિન મોજાર!
 બધી દુનિયા ભરી નીર નીર, ભેદ ન રહે કોઈની પીર!

કોઈ ચડે મોટા મોટા ઝાડે, કોઈ ચડે ટેકરે અને પહાડે!
 દુખી દુનિયા પાણી મોઝાર, બચ્યાં બહાણુ માંહેનાં તે વાર!
 મોટું નાંણુ નુકાએ જે રચ્યું, તેમાં તેનું કુટુંબ તો બચ્યું!
 સર્વ પેશું પંખીની જેડ હીધી, બધાં ખીચી જગા ભરી દીધી!
 તે સર્વનો થયો ઉધાર, ત્યારે નુકે માન્યો ઉપકાર!
 હેવે દીધું દયાથી વચન, જળપ્રલય ન થાય દેા દન!
 સાત રંગી હેખાશે નિશાની, બસેા ન કરે જળ કંઈ હાની!
 શીત, તાપ, વર્ષાઋતુ થશે, વાવાણી અને કાપણી હશે!
 આ વાર્તા ગુણી જગવાશી, ભાવે ભજે એક અવિનાશી!
 દીસે રાખે જે પાપનો ભય, તો થાશે સદાયે જય!
 પાપ કરાવે હેવથી વિરોધ, પાપી ઉપર તેનો બહુ ક્રોધ!
 પાપ તણુ ભજે જગપતિ, તે નર તારણુ પામે નક્કિ!

વલણુ.

સ્તુતિ કરે રાદા દેસ્તી, ગાયો ગુણુ સદાય,
 પીતર કહે સૌ બોલજો, જય થાઓ ધ્રુવ રામ!

જળપ્રલય પછીની ભુલો.

નુહાનો વંશજ વધવા લાગ્યો, જગ વિષે અપાર;
 ધીમે ધીમે સૌ ભુલ્યાં જનીને, ભૂલી ગયાં કીરતારા!
 મમતમાં તેઓ અંધ જનીને, અવળો કરે વિચાર,
 આકાશે પોંચે એવડો ભુરજ બાંધીયે જગ મોઝાર!
 જ્યારે તેઓએ કામ આરંભ્યું, બધા મળી સંઘાત,
 દેવે તેઓની મૂર્ખાઈ જાણી, ફેરવી નાખી વાત!

ઈંટ માગતાં કોઈ યુનો આપે છે, પથ્થર માટે પાણી,
 જુદી જુદી સૌ બોલી રે બોલે, સમજાય નહિ કે વાણી!
 તે માટે તેનું નામજ પાડ્યું, મોટે ભુરજ બાબેલ,
 બહેલ પહોંચ્યું કામમાં તેથી, અર્થ કયો ઘાલમેલ!
 બોલી પ્રમાણે સૌ વેરાઈ ગયાં, જુદી જુદી દિશામાં,
 એશિયામાં શેમ વંશ ગયો ને, ખામ તો આફ્રિકામાં!
 યાદેત વંશ યુરોપ જઈ, કયો તેઓએ વાસ;
 અસલી જેવાં ભુલ્યાં જનીને, ભુલી ગયા અવિનાશ!
 કુચાલમાં તેઓ અંધ જનીને, કરી મૂર્તિની સેવ,
 રવિ, ચંદ્ર ને તારા તેઓએ, માની રે લીધા દેવ!
 જન જનાવર દેવ છે એ તો, એવું તેઓને સુઝે,
 પશુ, કાષ્ઠ, સોના, રૂપાની, મૂર્તિ કરીને પૂજે!

ઝોરી, છિનાળું, ખૂન, હુન્ન્યાઇ, એ તો છે રૂડું કામ,
 પ્રભુ તણેા ૨ર નહિ રાખીને, કામ કરે ધરી હામ!
 એવા દેવોને પ્રસન્ન કરવા, લોહી અતિ વહેવડાવે,
 નાનાં બાળકોને હળવે હળવે, રીભાવી ભોત પમાડે!
 સર્વ સજ્જનો આ બોધ સુણીને, ધરજે દીલે વિચાર,
 એક પાપથી સઘળી દુનિયા, પાપી બની અપાર!
 બાપ રે પાપી, દીકરો પાપી, પાપી બન્યો તેનો વંશ,
 સેતાનના કબજામાં રે પડ્યો, ન રહ્યો ઇશ્વરી અંશ!
 તેથીજ આપણે સઘળા પાપી, સેતાન કેરા હાસ,
 નરકના સહાકાળના દુઃખમાં, જરૂર થાશે વાસ!

વલણ.

નરકથી ઉગારનાર, એકજ ઇસુ ખ્રિસ્ત,
 દેવનો પૂત્ર દેવજ એ, માનજે એ ખચિત!
 તેના સરણે આવશો, કરશો રૂડાં કામ,
 સ્વર્ગ માટે તો મહાત્તરો, પીતર કહે ધરી હામ!

ધસુ ખિસ્તે કરેલાં અદ્ભુત કામોમાંના

થોડા દાખલા.

સૌં સુણો કામો અમત્કારી રે
માનો ઇસુને દેવ અવતારી રે
દેવા મનુષ્યને સુખ લારી રે
આવ્યો જગમાં તે દેહ ધારી રે! ટેક.

અમત્કારો ઇસુ તણા, સાંભળાને સદે જન.
દેવ વિના કોણ કરી શકે? વિચાર કરી દ્યો મનરે. સૌ.
કાના રે ગામમાં લાગ પ્રસાંગે, ઇસુ હતા તે ઠાર;
પાણી તણો ત્યાં દ્રાક્ષરસ કયો, એતો પહેલો કયો અમત્કાર રે.
શમરૂની બાઇની છાની કથાઓ, અર્થ જણાવી તેને
ઇસુ મશીહા અંતરજામી, સાળીત થયું તે બાઇને રે. સૌ.
અમીરનો એક પુત્ર માંદો પડ્યો છે મરણ તોલ;
બચાવ્યો દુર રહી ઇસુએ, બોલીને એકજ બોલ રે. સૌ.
બેથસૈદાના કુંડતું પાણી ફૂત હલાવતો જ્યારે,
પહેલો પડે તે સાને રે થાતો, પાણી માંહે તે વારે રે. સૌ.
આડત્રીસ વરસથી પામતો પીડા, એવો દુઃખી એક જન;
પણમાં સાને ઇસુએ કયો ત્યારે હરખું તેનું મન રે. સૌ.

પીતરે મન્છ પકડવા બહુ મહેનત લીધી ફેક;
પણ ઇસુના વચનથી પકડયો, મન્છ તણો ભારે થોક રે. સૌ.

જન્મના એક આંધળા જને ઇસુને મારી હાંકો;
ઇસુ વદા તુજ વિશ્વાસ ધણો, ઉઘડી જાય તુજ આંખો રે. સૌ.

પક્ષાઘાતી એક લાવ્યા માંહે, તોડીને ઘરનો કાટ,
પાપ માફ કરી કહ્યું ઇસુએ, ચાલ્યો જા ઉચ્છ્રી ખાટ રે. સૌ.

સુખેદાર કંઈ પ્રભુ ન પધારો, હું અપરાધી જન;
બચાવ થાશે દાસનો જરૂર, ખોલો આશીર્વા વચન રે. સૌ.

ઇસુ ખોલ્યા સુખેદારને ત્યારે, ઉગરે તારો દાસ;
તેજ પળે તે સાજો રે થયો, જેનો હતો પૂર્ણ વિશ્વાસ રે. સૌ.

નાઇમની એક વિધવા ઠરો મરણ પામેલો પ્રાણ;
ઇસુએ હાથ ગ્રહી ઉઠાવ્યા; જીવતો થયો તત્કાળ રે. સૌ.

તોફાન થયું સમુદ્ર માંહે શિષ્યો કરગરે અગ્નિ;
અરે ઇસુ દેવ બચાવો અમને, શી થશે અમારી ગતી રે. સૌ.

ઇસુ ખોલ્યા ચો અણવિશ્વાસી, કેમ કરો મન માંચ;
પવનને ઇસુએ ધમકાવ્યો કે તોફાન સમ્યું છે ત્યાંચ રે. સૌ.

ચાહરસની એક મરેલી છોડી બચાવો ઇસુ ગયો,
જાતાં એક બાઇ વિશ્વાસેઅડી, રોગભુંડો તેનો દૂરથયો રે. સૌ.

પછી જે મરેલી છોડી તેને જીવનદાતાએ જીવાડી;
મરેલીનો હાથ ઇસુએ ઝાલી, ઉઠ કહી ઉઠાડી રે. સૌ.

પાંચ રોટલી ને બે મચ્છ વડે, જમાડયાં પાંચ હજાર;
આધા પછી જે વધેલા દડા, તેના ટોપલા ભરાયા ખાર રે. સૌ.

દસ કહોડીઆ શુદ્ધ કરાયા ઇસુ કેરા વચન;
દશમો ભજવા પાછો રે વળ્યો, જેતું હતું ઉપકારી મન રે. સૌ.

દરિયામાં પાણી ઉપર ચાલ્યો, વળી પીતરને પણ ચલાવ્યો;
એવાં ચમત્કારી કામો કરનારો. દેવનો પૂત્ર મનાયો રે. સૌ.

જીત કહાડયા, તાવ મટાડયા, મૂકી ઇસુએ હાથ,
જલદરી અને કુખરા જનો. રાજ કર્યા ઇસુ નાથ રે. સૌ.

ભાત ભાતના રોગ મટાડયા, બાલને એકજ બોલ;
જીવનદોરી જેના હસ્તમાં, તેના મન તો નહિ તરણા તોલ રે. સૌ.

ચમત્કારો કહેતાં પાર ન આવે, શાસ્ત્ર વિષે ન તમામ,
કામો ભેઇને માનો ઇસુ દેવ, પીતર વડે મળે સુખધામ રે.

ભજન સંગ્રહ.

ભાગ ૨.

ભજન તથા નીતિ ગાયનો.

રચનાર,
કર્જનાસ પીતામ્બર.

પ્રસ્તાવના.

આ નાનું પુસ્તક લખવાનો હેતુ ગીત ઢાગ પ્રભુ ભક્તિ
અને કાયાની ખોજ કરવા, નીતિ શીખવા તથા સુધારવાનો
છે. ગીતમાં કેઇ જગાએ છંદમાં તુટ હોય અગર ખીચ ખામી
હોય તે માટે વાંચક દરગુજર કરશે.

લી. મેવક પ્રગ્નાસ પીતામ્બર.

ભજન સંગ્રહ

ભાગ ૨.

ભજન તરંગ નીતિ ગાયનો.

સાળી.

ખેતર સુગ જગત અન્યું, મજુર માનવી બાત,
ઉત્પન્ન કર્તાને આજણા, વાંચી તેની વાત.
સંવા ઈશ્વરની ભાવે કરો, ઉપાસો તારણુ બાજ,
તેમ વગર તો મહેનત ન મળે, ખોશો રાધણા રેજ!
બીક તો તેં જરા ન બાળી, મન કાંવે સો ક્યો,
ધર્મમાં તો ઢીલ કીતી; પાપી પંથમાં લજ્યો.
ઉત્પન્ન કર્તા, જીવનદાતા, માલીક ને માબાપ,
તેની સામે ગુસ્સે ધર્યો, બાણે ઝેરી સાપ!
બુદ્ધિ તો તેં બાળી મૂકી, મન તારું મરતાન,
મનુ પંથમાં દેહ લજ્યો, પણ માંહિ ચાલે તોફાન!
જગતકર્તા તુજને તારી, પૂછે નહિ મોટાઈ,
એતો તારી ભજિ પુછે, પુછશે સાદાઈ!
પાપ સર્વ મૂકી દઇને, આત્મા કરને શુદ્ધ,
જવાબ એવો નહિ દેવાએ, હું તો હતો અબુદ્દા

પ્રભુની રચના અદ્ભુત છે.

પ્રભુની રચના છે ભારી રે, પારખી લો નર ને નારી રે! ટેક.
 મનુષ્યને પ્રભુ દેહ દીધો, ને જ્ઞાન વગી તે સાથ,
 કૃપા કરીને દિવસ આપ્યો, ઉંઘવાની કાળે રાત! પ્રભુની....
 પંખીને પ્રભુ પાંખો દીધી, ને મનુષ્યને તે ચરણ,
 અભિમાનમાં છાકે નહિ, તે પહોંચે પ્રભુને શરણ! પ્રભુની ...
 આંખો પ્રભુ તમે નિર્જવા દીધી, ને વાંચો પરાયો લોભ,
 અંતરમાં એવી ભાવના દીધી, તારામાંજ તું થોભ! પ્રભુની ...
 મનકું પ્રભુ તમે મોટું કીધું, ને છુટ દીધી સૌ વાત,
 અંતર ભાવના એવી દીધી, ભેગ તું પ્રભુની સાથ! પ્રભુની ...
 જીભ રચી પ્રભુ જપવા કાળે, ને આડી અવગી એ ફરે,
 મનને ભુકી જીભમે ગાલે, તે તે નિએ મરે! પ્રભુની ...
 પહાડ પ્રભુ તમે મોટો બનાવ્યો, ખાણ માંહે મુલદાર,
 માનવી તેને ખોદી કહાડે, નાણાંને ચાલે વહેવાર! પ્રભુની....
 આત્મા પ્રભુ તમે પ્રીતથી દીધો, ને દુનિયાની મીઠાશ,
 વિષ્ણુ હપટાએ ભક્તિ કરે, તેને વચન દીધું ખાસ! પ્રભુની ...

૧૬૩ ધર્મપુસ્તક વાંચે શો લાભ !

સાખી.

પુસ્તક મનુષ્યને શું કરે, જો જન ભક્તિવાન નહિ માંચ,
પુસ્તક શહસ્ત્ર મણુ વાંચ્યા કરે, સુધારો થાશે નહિ કાંચ!
પુસ્તક નિર્જીવ પાનીયાં, અક્ષર કાળા મેશ,
ભક્તિ નહિ જો હૃદય વિષે, સુધારો નહિ લેશ!
અક્ષર સોનાની રેખ છે, જો જ્ઞાન ને ભક્તિ જ્ઞાત,
પુસ્તક પંથ તેનો અને નિત નિત નવો નવો લાવ!

હાથમાં આવી ચોપડી, ને માંહેલી રાખી બંધ,
આંખે ચડાવ્યાં ચરમાં, તું કેમ રહ્યો નહિ અંધ!
વાંચવાની તો બંધ રાખી, કાગળ પોથી હાથ,
બહાર દેખાય તું ભજન કરતો, માંહેલી જાણે દીનોનાથ!
માંહેલી ઉઘાડ હરધડીએ, બંધ કર આખો જગ,
પ્રભુ આગળ તો નહિ ચાલે, જગતીયાઓનો વગ!
ગનની જાણે, મોંની જાણે, જાણે સઘળાં કામ,
સ્વામી નથી ભાઈ જરાએ આધા, જોઈ લો ઠામે ઠામ!

ધુશ્વરકૃપા અને જાત મહેનત વીના તારણ નથી.

સાખી

તારણ સાધવાં તૈયાર ગ્રહે તું, પોતીકી જાતનું કામ,
તારા ભજનથીજ થાએ અચાવ, અવર કોથી નવ પામ!
શુર સુચના સુચવે તુજને, કૃપા પંથ દરશાવે,
બોધ અતાવે સ્વર્ગ તણો એ, પરાણે કેમ પહોંચાવે?
શુર અતાવી વેગળા ખસશે, હસશે છેલ્લી વારે,
સમજાવવાને ઘાંટો તાણ્યો, નવ ચેત્યો લગારે!

નીતિ બદલે ત્યારે બોધ સાંભળ્યો કહેવાય.

બોધ સુણ્યો તેં બુદ્ધો બનીને, જ્ઞાન ન આવ્યું દેશ,
કરણી તારી ભાઈ તેવી ને તેવી, ક્યારે બદલાશે દેશ?
કાન તો તેં મોઢળા કીધા, મન માંહે મસ્તાન,
બોધ સુણ્યો કે બેઝરી રહ્યો, કેમ ન આવ્યું ભાન!
બહેરા આગળ વાળું વાગે, સુર ન સુણે કાંય,
એવો નમુનો આ પણ જાણો, સુધારો નવ દેખાય!

સત માર્ગે ચાલો.

સાખી.

પાપ દેખું પ્રગટ સઘળે, પાપી પંથ પંખાય,
સત્ય દેવનો ગોન્વ જાણે, હનો ન હનો થાય!
“પાપ કરે એ પુતારે, ને ધર્મી એ ધુતારે,”
જગત બહું એવે નાંવ, પ્રભુજી પાર ઉતારે.
વિષ પીધેથી મોતજ નીપજે, અશિથી હો ગળે,
પાપ કરતાં કોણું હરે છે? સાકો વેંલા વળે!
ફરવું વીરા મૂકી દઇને, જાગ્યો પ્રભુ પાસે,
ખ્રીસ્ત નામથી માર્ગો માફી, પોષી દુઃખ સો નાસો!

અંતરની પારખ.

સાખી.

પાપ ક્રીધાં તેં પામર પ્રાણી, ઉત્પન્ન કેત્તો સામે,
અંતર આરત્રીમાં એકીયું કરને, બીતર દુઃખ કેમ વામે?
અંતર તારૂં મેત્રું ઘણેરું, સાફ કેમ તું કરશે,
પશ્ચાતાપરૂપ સાબુ ઘસેલી, યાચું સઘળાં ટળશે.
અંતરરૂપી કાંટો જાલી, પાપ તેજે તું વહાલે,
આશારૂપી લોલાં મૂકને, હૃદયે જાગ્યો છે સાંસો!
શિકાર કર તું પાપ સિંહનો, ચોટ જાલી નવ જાગ્યો,
પશ્ચાતાપરૂપ ગોળી વાગે, સિંહ મુચ્છેલો થાયો.
આરત્રીમાં તું મુખડું દેખી, મનમાં પુશી અંત્રો,
તેમ અંતરમાં જોઈજ લેજે, અંતે એક છે તાંબો!

એ કબજા ખરા દેવને માને।

માનજો, માનજો, માનજો રે, તમે એકજ દેવને માનજો ! ટેક.

જીવતા દેવને પરતો મેલીને રે,

મુંગી મૂર્તિ અને શીદ જાવ છો રે. તમે....

પથર અને ચારને દેવ કરીને રે,

શા સાફ તે ગોથાં ખાવ છો રે. તમે....

ઘટવાડાને કળગો કરીને રે,

ત્રંધુ ઘટોને ગીત શું જાવ છો રે. તમે....

કાકા તે દેવને કરજોડ કરીને રે,

માતાને મઢે ગાંઠુ જાવ છો રે. તમે....

અંબાજી, ભેચરા, વહરાઈ ને શીકાતર રે,

જવાની તો ભોગે ધરાય છે રે. તમે....

ખોડીઆર, ચારદા, મેલડી ને મશાળી રે,

જેવી જાતેક દેવીઓ પૂજાય છે રે. તમે....

સુરજ, તારાને તે દેવ કરીને રે,

અવળે મારો શું પ્રાપ્ત છો રે. તમે....

કરતા કુરતા તો દેવ કમાયુ રે,

તેને શરણે તો જાનથી જાવને રે. તમે....

જ્યુડી ને મોટો તે કોથી રે,

તેને સુડીને ક્યાં તમે જાવ છો રે. તમે....

જાજી તો તેને ખાંત ને પ્રેમથી રે,

કુજા કુખડાં તે કોને કુકાય છે રે. તમે....

આકીન એક રક્ષણું.

સાખી

ભવસાગરમાં ઈશ્વર આકીન, મહુબને ફોરનાઈ,
નાવિકને ઢરિયા ત્રિપે, જેતો ધ્રુવ તણે આપારાં
જેત્રી ગત નાવિક તણી, ધ્રુવ ભુવે જેમ થાય,
આકીન ચુકે માનવી, ભવસાગર નવ તારાઈ
શરત ચુકે જેમ નડ પડે, નજર ચુકે જેમ બોલુ,
આકીન ચુકે માનવી, પળમાં તારી પ્રાણી
આકીન ગયું તો કયા રહ્યા, આકીન મુઠા મોઢા,
લશ્કરકા નાયક મર ગયા, ફીર લશ્કરકા કયા કબાણી

પ્રભુના મર્મમાં ચાલો!

પ્રભુનો મારગ છે શુરાનો—એ રામ
આંધો અંતો આવો વેલા, કરવા ખિસ્તનો મહિમા બેને.
ખરા મનથી સેવા કરો, આશીષ પ્રભુ દેશે બેને.
અંતર માંહે બોધ સુશીને, કુટેવ સઘળી કોઠો બેને.
તન, મન, ધનથી સેવા કરો, તારણ પ્રભુ કરશે બેને.
પ્રાર્થના આખા મનથી કરવા, ટેકજ મનમાં ધારો બેને.
પ્રભુ દેવ જે સૌથી મોટો, બીક તેની બહુ રાખો બેને.

દેવગમાં બહુ પ્રેમથી જાણેને નેમ પ્રેરે દીલ ધારે જોને.

આખા મનથી પ્રાયશ્ચિત્ત કરે, પાપા સઘળાં નાસે જોને.

પાપ ફરીથી નહિ કરવાનો, નિશ્ચય મનમાં ધારે જોને.

પ્રભુ ભોજન મનથી લઇને, દેવનો મહિમા ગાયો જોને.

ખિરત ઇસુએ આપેલું આર, ફટકા સહન કર્યા જોને.

કંટક મુગટ શીર પર પહેર્યો, વદના ભારે વેડી જોને.

હથે પગે ખીલા સહીને, ખૂસ પર પ્રેમે ચડ્યો જોને.

તારણ જગતું કરવા સાર, ભાવે મરણ પામ્યો જોને.

ત્રોજે ફીક્સ જીવતો ઉઠી, સ્વર્ગ તે તો ચડ્યો જોને.

તારણ તેજે જગતું કીધું હુંખ ઘણું વેડી જોને.

આ વિચારી એક દેવ ભજવે, તારણ તે ને કરશે જોને.

ખિરત પ્રભુનો મહિમા કરવા, હમેશ હેં. ગાયો જોને.

ધર્મની ત્રાતો હાથે કરીને, ખીલતે તપજ્ઞતા જોને.

એક ખીલાથી સ્નેહ જોડીને, વેરભાવ સઘળો કાઢો જોને.

એમ કરેથી ઇશ્વર સજી, જી ગી ૧ થાય નવી જોને.

સો ભક્તોને ચોહાન મોતી અર્ગ જીભરે વિનવી જોને!

પરમેશ્વર પાસે આશીર્વાદ.

પ્રભુ મારી સાંભળો વાણી રે, આકાશથી મોકલો પાણી રે—એ રાગ.

પ્રભુ અમ પર મે'ર કરોને રે,
દયા દીલ માંય ધરોને રે! ટેક.

છોકરાં છીએ અમે તમારાં,
સાંભળો અમારી અર્જ,
રહેમ લાવી પ્રભુ માફજ કરો,
અમ પાપ રૂપી તો કળ્! પ્રભુ....

તુજ વીના કોણ બેઠી અમારે,
રક્ષા કરે હરનિશ,
સૈતાન યુક્તિથી સંભાળી રાખો,
શાંત કરો પ્રભુ રીસ! ”

પળમાં પ્રભુ તમે ધાર્યું કરો,
વળી એવા છો મોટા હેવ,
પાપને પંથથી દુરજ રાખો,
કાઢો ખોટી કુટેવ! ”

અમતકારો કહેતાં પાસ ન આવે,
માયાળુ છો મહારાજ,
બુદ્ધિ અમારી ઢંકે છે પ્રભુ,
ધરે અમારી દાઝ! ”

સહાય કરો ધણી સર્વ કામોમાં,

રહો અમારી સાથ,

અંતરને બાણનાર છો પ્રભુ,

બણો છો સઘળી વાત!

પ્રભુ

શુના અમારા ધણા છે પિતા,

કહેતાં ન આવે પાર,

હયાળુ દેવા દયા કરીને,

માફ કરો આ વાર!

”

નીતિ, રીતી પ્રભુ સાફ રખાવો,

હીલ કરો બળવાન,

ચોહાન મોતી એવું બણે છે,

ભુલીએ નહિં તમે ભાન!

”

સત વચનને બોધ.

સાખી.

“ચોંકું” ને વળી સસ્તું છે, મહા મુલ જેવું દામ,
કિંમત તેની તો નથી મુકી, એ તો જગતકર્તાનું નામ.
દેવ ભજનથી કોટીક તર્યા, ને કોટીક તરણે ભોમ,
જારણનો પંથ વેગળો મુકી, ક્યાં ગયો અંધવાઈ ?

સંસારી ફાંદો છોડી દઇ, ચેત ચેતન થઈ વીર,
 કઠણ પડે ને લાઈ મારા, ઘણીજ રાખેને ખીર!
 દોલત, પરિવાર, ધન લંડાર, આ જગ સ્વામી સમાન,
 એ તો નહિ લાઈ રહેવાનાં, જેમ ખરી નાચે છે ખાની
 કાયા કારમું રત્ન સમજી, માનવી મરોડમાં મરડાય છે,
 સ્વાદ સુકી મીઠાશનો કડવાસમાં ખરડાય છે!
 મીઠાશ એ તો પ્રેમ છે, કડવાસ સર્વે વેર,
 મીઠાશ સર્વે ચાખી લેને, કેમ ચાખો છો ઝેર!
 સાંજ પડે સુરજ આથમે, તેમ આ દેહનો હાલ,
 હમણા નહિ તો પછી, આજ નહિ તો કાલ!
 લાખો લાખ ચાલ્યા ગયા, આપણુ જઈશું કાલ,
 વિચાર કરને માનવી, આતમનો શો હાલ!
 દેહ પડશે આતમ જશે, શો જવાબ ત્યાં દેશે,
 એક ઘડી પણ બાકી નહિ રહે, પણ પળનું લેખુ લેશે!
 તું બાણ છે જે જાનોમાનો કડું છું કોઈ નહિ લાગે,
 જાનોમાનો તો તું માણસમાં, દેવ ઘટઘટ નિહાળે!
 મોટાએ મોટાઈ સુકી, નીતિનો પણ કરવો ખ્યાલ,
 ઉંચ સ્થાને ખેસી ગયા, માટે તેથી થયાં શું ખ્યાલ!
 જગત વખાણે, જગત કુલાવે, ખેસાડે તાડને માથે,
 આવે નહિ કંઈ કામ એમાંનું, કરતુકજ છે સૌથી!

'અરે' કહે એ દુશ્મન સરખો, દ્રેષ લોગવશે બારી,
 માખણની આશા ક્યાંથી રાખો, જ્યાં વલોવાય વારી
 ભૂવન ભોખન મનુષકા, જેસા માલણકા ફૂલ,
 એર બાળગરકી બાળ, જે આખર ધૂળકી ધૂળ!
 કયા ધનકી ભાઈ સાદ્યબી, એર કયા બંધુકી ખેલ,
 ફાની જગ તો એસો દીસે, જેસો બાળગરકો ખેલ!
 સાધુ થઈને જટા વધારી, જ્ઞાનભેદ નહિ પાયા,
 એસા ભપકા ક્યા કરનેકા છોને ભભુત લગાયા!
 બોધક બિચારા બકબક કરતા, શ્રોતા જ્ઞાન નહિ પાવો,
 બહેરા હોકર ખેડ રહો, તવ ક્યા કરનેકું આવો!
 દેવળમાં ક્યાંથી દેવ ઢગલો, નહિ જો મન મુકામ,
 પ્રભુ તો ભાઈ સઘળે હોય છે, વિશેષ દેવળ ઠામ!
 ભાગ્યએ જન નીકળ્યો, ક્યો ધામ તમામ,
 નહિ જો ભક્તિ હૃદય વિષે, ખોટી થયો ઘેર કામ!
 હાજી બનકે હજ કીયા, ફીરા મદીના મક્કા,
 અંતરને હજ નહિ પાયા, તો ધન ખોયા એર ધક્કા!
 જમુના ના'વે, કાશી ના'વે, દારીકા ફીર આવે,
 અંતરને નહિ સ્નાન ક્રિયા, તો પાપ કેસે જાવે!
 ભવલ જનકે લગાવે લાતો, ને ફૂલ પધરાવે ગંગ,
 કરણી વીણુ જો જન મુઓ, તો ક્યાંથી સંતનો સંજ!

છાંસ કે ખાસી જન ગયે, ચોર ઘોર ઉપર દોડે ગઈ,
 આદમાં તો ખીર પકાવે, એ મોટાઈ મહિમા કહું!
 ક્યારે મરે તે પીડા ટળે, એવી બેટાઓ મનમાં આશ,
 મશાલેથી જૂમ પાડતા આવે, એ તો લોક લજવણું ખાસ!
 સાધુ બનકે જટા બટાઈ, લગાઈ લલુત લંગોટ,
 દીલ લલુત બે નહિ લગી તો, એ વેશ મગી ખાવાને લોટ!
 મુની હો કર મુખ બંધ કીયા, ચોર બહારસે બને ઓત ખાવા,
 દીલને મૌનવૃત્ત નહિ પાયા તો, એ વેશ મેવા મિઠાઈ ખાવા!
 અન્ન ન જમે ખાવો દુધાહારી, દૂધા સખી ઓત લાવે,
 આહાર કરે કોઈ કોઈ મનુષ્યનો, પર નારી લઈ જાવે!
 ભક્તિ બતાવે, દીલમાં તાણે, જપ માળા બહુ મોટી,
 બાહ્ય વેશ તો સાચા સંતનો, અંદર દાનત ખોટી!

પરમેશ્વરના માર્ગમાં મનુષ્ય ધીમે છે!

પદ્ય

ઓ મનુષ્ય મનડું ઘેલું, તું પ્રભુ લજન કર વેલું! ટેક.
 ભુંગળ તણે તું નાદ મુણીને ભર ઉંઘમાંથી જાગે,
 પ્રભુ ભક્તિનું મધુર ગાયન કડવું તુજને લાગે રે. ઓ....
 સારંગીનો તો સાદ સુણવા કાન શીત છે તારા,

પ્રજાએ જાણી જાણીને ડોલાં મારે બાધ મારા રે. ઓ...
 ભાંડ ભાવધ, બેપાની સાફ કેડ કસી તું બાંધે,
 પ્રજા મંથમાં મગધં ભરતાં મૂળમાંથી ના સંધે રે. ઓ...
 ઠાપાળનો સેરો જેવા ડબરો બાંધે તું પ્રીતે,
 સંત સમાગમ કરવું તુજને સાલથી અદકું વીતે રે. ઓ...
 પ્રજા જાગૃતમાં રહે, ખેસે ને આતમચન્દ્ર જે કરતા,
 જગતના ક્ષામિતે આગા કયાં તો
 ક્યારેક કોણ તમે ધરતા રે. ઓ...

પ્રાણીની સાથે કંઈ આવવાનું નથી.

પ્રાણીના બજ દેને કીરતાર—એ રાગ

જગતમાં બુદ્ધિથી લે જોઈ, તારી સંગ ન આવે કોઈ! ટેક.
 સાથી સંસી રહેમાં પ્રાણીયા કરી સેને રે વિચાર,
 તે પણ તારે ઝુકીને કોઈ વાર

ત્રીકળવું પડશે બાર!

જગતમાં....

બળવી, સામવી તોપણ એ તો સાથે નવ આવે,

રૂંગે જોને રાત્રી બનેલી

મૂળ લેખી મૂળ થાવે!

જગતમાં....

કુળખ કળીલો, પરિવાર, પુત્ર નથી. જે કોઈ સંધાવી,
ચારે બાબુથી લેગાં વળીને
વેગળાં કુટશે છાતી! જ મં....

ધન જાડાર તારા લેગા કરેલા, એતીવાડી, ધસ્તાન,
એ સર્વે તો પડયાંજ રહેશે
જેને લાઈ એક વાર! જગતમાં....

દાન ધર્મ તારી સાથે આવે, ને લજિત તુજમે તારે,
પ્રભુ લજન વીણુ આ દુનિયામાં
જમડા બુધાં મારે! જગતમાં....

સાંકડું મન.

૫૬.

અરે ઓ સંસારી જીવડા,
તું રે તારૂં આ જોઈ લેને તપાસી! ટેક.

આપ ઇચ્છાએ આદિત ન પાળે, હિંમો જીને સોમ સેવે,
હજાર ઉપાય છો કરે માનવી,
નેવનાં પાણી તે નેવે! અરે ઓ....

હેયાં, દાનેમાં પાછ ન દેવે, અવળો બાધાઈ હ'ડ વેઠે,
મમત, કેદમાં અધ બનીને

પાટા બાંધે પેટે!

અરે ઓ....

મુઠી આપતાં મુખ મરડે ને ઘાંચ મણની ભાવે,
કણકણ કરીને ટોળે કરેલું,

જીટ ભરીને જાવે!

અરે ઓ....

લોભ કરીને પ'ડ ન પોશે, મુખે સવામણ તાળું,
વારસ તારો ન્યાલ થાશે,

જે છાતું રહેથી ભોપાળું! અરે ઓ....

પાણી પાતાં પેસો બેસે ને છાશ આપતાં છણુકા,
જગ છેતરવા જપ કરે છે,

ફેરવે મોટા મણુકા!

અરે ઓ....

નીતિ, રહેણી, કહેણી, સઘળું સાફ રાખ થઈ આધુ,
જગ જાંજળ નહિ આવે સાથે,

નહિ આવે તુજ ખાધું!

અરે ઓ....

જગ છેતરવા કામ ન કરશો, રાજી રહે સતયુર,
શિખામણ આ સુધારાની,

મત માનતો જુર!

અરે ઓ....

ના ભજવાનાં બહાનાં!

મને હમણું નથી નવરાશ, મને હમણું નથી નવરાશ;
ગુરુરાજ, પ્રમુ ગુરુ તો ઘડપણમાં ગાઈશું. ટેક.

મને પરણવાનો ઝાઝેરો કેડ, કઈ ઘંઘામાં હું દોડાદોડ! મને.
મારે માથે દેવાનો તો બોજ, તેને વાળવા મરું છું હું રોજ. મને.
મારે રહેવા તો કરવું છે ઘર, મારે ઉભો તો કરવો છે વર. મને.
દીધો પરણાવી આ સાથે એક, હવે આડી તો છે નાનો છેક. મને.
હાય, રંડાયો મોટો ઘર બેગ, આ તો પેતા જનમના ભોગ! મને.
મને આવી વેપારમાં તો ખોટ, મારી ચારે તો ભારે ચોટ. મને.
મુઆં ટાસો ને ડોચી સાથ લોકો મોટી કરે છે વાત! મને.
મારે નાતમાં મેળવવું નામ, પાસે નથી ખોટો એકે દામ. મને.
મને વળગી છે ભારે જંગલ, રાત દિન મને તેની છે ફાળ. મને.
મારે અપૂરાં રહી ગયાં કામ, હવે બાવાનું થયું સ્વધામ! મને.

મરણ પાસે છે માટે ઇશ્વરને ભજવો.

અરે તારે માથે છે પાપનું ઋણ રે,
ઉંધ તને કેમ આવો! ટેક.

તારી પાછળ ભમે છે કાળ રે, ઉંધ....
તારે બાવાનું એકાએક રે, ઉંધ....

તારા ખાતામાં છે ઘણી ખાટ રે,	ઉધ....
તારે દેવો પડશે ત્યાં જવાબ રે,	ઉધ....
નથી છાતું કરતુંક તારું કાઠું રે,	ઉધ....
જેવું ઉપર એવું નથી માંદું રે,	ઉધ...
તારી કજેતી તો ત્યાં થાય રે,	ઉધ....
તારા કાળા તો ઘોળા થાય રે,	ઉધ....
તારી જોડેના ચાલ્યા જાય રે,	ઉધ....
તારા એવા તો થાશે હાલ રે,	ઉધ....
જન ભાવે તું તો ભગવાન રે,	ઉધ....

મનુષ્યનું લેખું.

ગઝલ

લેખું તો ક્યામતે લેશે ઉત્તર તું શો ત્યાં દેશે!
અનીતિ ચાલ મુકી દઈ, મુનીતિ ચાલ શાળું થઈ.
કહું છું વાત આ ભારી, કરી લે અંતની ત્યારી.
ખાલી જો હાથથી જાશે, ઘણેરા માર ત્યાં ખાશે.
નથી કો સહાય કરનારો, નથી કો હાથ ધરનારો.
ખડો તુજ જીવ ત્યાં થાશે, પંગપગ લેખું લેવાશે.
નહિ કરુંક ત્યાં છાતું; નહિ તો ચાલશે બહાનું!

નહિ, ત્યાં મુખની માઝા, અદલ જ્યાં દેવ છે રાજા!
 દર્પણની પેઠે દેખાશે, નહિ કંઈ ગુપ્ત રહી જાશે.
 નહિ તો ચાલશે ઈન્કાર, જ્યાં તો ખુદલું છે તલભાર!
 નહિ તાકાત વદવા બુઠ, ત્યાં તો જવાબ દેશે પુઠ.
 ત્યાં તું મુખ કચ્છે અંધ, ને વળી આંખ કરશે અંધ!
 અહીંની આખરૂં ને વગ, એ તો બાણ જીવન લગ.
 નહિ તુજ ધન આવે કામ, એ તો રહી જશે આ ડામ.
 ત્યાં તો કરણી પૂછાશે, વિના તે ખૂબ ચોલાશે.
 અદલ ઈન્સાફનો કાંટો, જરા નહિ માનશે રાંટો!
 કરી લે ખાજ આ લવમાં, પછીથી શું કરી શકશે?
 વિચારી ચાલો નર નારી, નહિ રહે બોલવા ખારી!

ભક્તિ ઉપદેશ.

૫૬

આ તન તંબુરામાં તાંત વાગે, શું રે ઉઘે જીવ તારે,
 ભજન કરી લે ભાવે પ્રાણી, નહિ આવે જન્મારો! (૨) ટેક
 ધોઈ લે મનદું રક્ત ધસુમાં, ઉપાય હાથ છે તારા,
 કાયામાંથી જન્મ જીવ નીકળ્યો, શું રે થાશે ભાઈ મારા! (૨) આ....
 ધોઈ લે તારો અંતર ઘાગો, વિપત તુજને પડશે,
 ફાલ વખત છે ધોઈ લેવાનો, પછી ઘણું તું રડશે! (૨) આ....

કાયા તોરમાં અવળો ચાલે, નહિ જો ૨૨ કત્તાની,
 એક વખત તો એવો આવે, નીકળી જશે મરતાની! (૨)આ....
 ભક્તિથી તું લાગે આવો, મોજ શોખ બહુ મા'લે,
 એક દિન એવો આવશે રે, તને ણાંધી રૂંધીને અલે ! (૨)આ....
 ગલરામણ તુંને થાશે ઘણેરી, હવે જીવ શું કરવું,
 ભલું આલે જો આપ જીવનું, આ જીંદગીમાં કરવું! (૨)આ....
 મોઘ છે રે આ શીખ દેવાનો, મુકી દે ને ઢીંગાણું,
 જતા ઉપાયે શીદ ખુએ છે, મળુ નામરૂપ નાણું! (૨) આ....

જગતને બતાવવા ભગતનો વેશ

પહેરવો બસ નથી.

સાખી.

આપ સ્વરૂપ જોણે ઓળખ્યું, વૈરાગ પહેરાયા મનકું,
 જમ દીલકા ખુલ ગયા, તો કયા સોંગ કરેકા તનકું!
 માજા હસ્તમાં કયા કરે, જો મન બહાર બહાર,
 પારા ઉપર પારો પડે, લેવા કે દેવા લગાર!
 દીલું કીધું લલાટમાં વચ્ચે વૈરાગી ધારે,
 અંતર વૈરાગ જો નહિ લાગ્યો તો વેશ કયું કર તારે!

જમાનામાં કૌતુક.

સાખી.

ઈ નથી હોંડે ને હકથી ચાલે, દુશ્મન તેના ઝાઝા,
 ચા જમાનામાં ટાવતરાં ચાલે, નથી ભલાની માઝા!
 ગરજ સાધવા બાપો કહે છે, ચને સરે આમાવળીયો,
 પ્રમાણ સાચું દેખી લેજો, આ જમાનો છે બહુ કળીયો!
 બેટો થઈ બગલમાં પેસે, ગરજ સાધવા સારૂ,
 ગરજ સરી કે ઘોડે ચડયો, પકડી જોજો વારૂ!
 ગરજ મીઠી ખાંડ છે, સરે સ્વાદ ન છાશ,
 મતલબસાધુ જુહું મોતી, ક્યાંથી ઉપકારની આશ!

ભંગીત મન.

(ક્રમ)

સાંભળો દેવા અર્જ, યાચતાં થાકજ લાગી,
 દીન દયાળુ નોય, દાસની ભૂખ ન લાગી!
 મન માઈ અકળાય અર્જ મુજ વ્યર્થ ગણીને,
 કાન કર્યા તમે અધ, એવું તો સહેજ લણીને!
 સાંભળો સમર્થ દેવ, સંતાપ તમે ટાળો મારો,
 હવે નથી ભગવાન, તમ વિષુ મારો આરો!

દિન પર દિન મન શુષ્કં, હર્ષનો નાશ થયો છે,
જેહ આશા અંકુર તેહનો લય લયો છે.
હવે ક્યાં દોડું દોર, અવર સમર્થ ન દેખું,
અધમ જાને હું જીવ, તમ આગળ શું લેખું!
આશા પુરો અવિનાશી; હવે કેા પાસે જાઉં.
નથી મુન્યનો પરતાપ, જે તમને ખતાવું!

તૃષ્ણા મુજ કીરતાર, નથી અંભાણી તમને,
શું કહીએ જગવાન, તમે જાણો છો અમને!
આકીન તો તમ માંચ, ધાળી છે જેવુંય તેવું.
નહિ પુરો જો આશ, તો તો કેટલું સંદેવું!
ટીકા લોકમાં થાય છે, નથી જગવાન મારા લક્ષી.
સાંભળો સમર્થ દેવ, મને આશા છે તમ તણી!

દુનિયાદારી.

છાપા.

દુનિયાદારી જામ, તજવી ભારી જનને,
મોત સમ લાગે હાય, વિરજા કરવું મનને.
મુકે ઘરેણે માલ, દેવું પણ ભારી દાખે.
લોક લલ્લની કાજ પગ પાછો નહિ રાખે.
દુનિયાદારી કેદ ચડી જો મમતી જનને,
કરે નહિ દરજાર. પેચે વહાણાં જનને!

વેચાયાં ઘરખાર, દુનિયાદારી રંગે,
 વેચાણી ઘર નાર, દુનિયાદારી રંગે.
 છાડ્યાં કંઈએ ગામ, દુનિયાદારી પેટે,
 દુનિયાદારી તોર, તે કેમ બેસે હોટે.
 દુનિયાદારી થકી લિખ પણ માગે કોઈ,
 દુનિયાદારી ભાઈ, નાશ કરતી તો બેઈ!

દેશેા નહિ કોઈ દોષ, દીકું એવું આં દાખ્યું,
 ભગી છપ્પાની માંય લેખકે બીજું લાખ્યું!
 બને છે એવા ખેલ, દેખે છે શાણા જાતે,
 રૂએ છે મૂરખ જન, પછીથી દા'ડે રાતે.
 દુનિયાદારી લક્ષાવમાં, લહેરી થઈ ગાંડો થાય છે,
 દુનિયાદારી દુઃખથી, જાતે તે પરતાય છે!

જગતમાં સગાઈ સ્વાર્થની છે!

પ્રાણીયા બધે લેને-એ રાગ.

સગાઈ તો સ્વાર્થ તણી જગ માંય, નહિતર લેવા કે દેવા ભાઈ! ટેક.

રળિયો પુત બહુ વાલો લાગે ને ઉડાઉ ભુડા ઝેર,
વંદેલ છેકરો માતાપિતાને લાગે છે દુશ્મન પેર! સગાઈ....

ગાંઠે ગરથ તો સગું ઘણું, ખાલીને કાઈ નવ પુછે,
કાકા, મામા તો સગા સ્વાર્થના, સ્વાર્થ સૌને ખુચે! સગાઈ....

ફાઈ, કુઓ સૌ ફાલવા ફરે, વળી ભાઈબંધ તે પણ ખાવા,
સ્વાર્થ રહેલો સૌના અંતરમાં, સ્વાર્થ સગાઈના દાવ!! સગાઈ....

રાંડેલો દીકરો ભારે પટે અને રાંડેલી દીકરી સારી,
જોઈલેજો ભાઈઓ જુકેતકરીને આ જમાનાની બદિહારી! સગાઈ....

થોરીયો ભાઈ ને ખરસાણી બેન, એ તો સ્વાર્થજ સાધવા સાડ,
પાતાની ગાંડનું જોડવા બેસે એવા તો કાઈકજ વાડ! સગાઈ....

સ્વાર્થ ભાઈ, ને બેન છે મતલબ, જોઈ લેજો જગ માંય,
સ્વાર્થ વીના જે બહુ કરે છે એવા તો કાઈકજ ભાઈ! સગાઈ....

ખરૂં ખરૂં કહેવું ખસ નથી.

સાખી.

ખરૂં ખરૂં સૌ કો કહે; ખરૂં કરનારા કોક,
ખરાને તો વિપત પડે, બાણો સર્વે લોક!
વિપત જગતથી પડે, ભુડો આ સંસાર,
ભુડો ભુડાઈમાં લજ્યો, જેમ ઘીની સાથે કંસાર!
સાંભળવાને સૌ ઉતાવળા, કરવાને તો કોઈ,
સાંભળે દોડો નહિ વળે, વગર કરી તો જોઈ.
જ્ઞાન તો ગાદલાં ભરી વગર મુલે વેચાય,
પણ સંસારી સમજે નહિ, એ તો ફેકટ જોયાં ખાય!

દેહ ફાની છે!

ઓ લેરી ભવડા રે, હવે આનું તે કમનું થાય! દેક.

સાખી.

૧ વરણાગીમાં તું વાંકો હીંડે, જોખનનો મદ નહિ માતો,
એક દિવસ તો એવો આવે, તારો રંગ તો નહિ રહેરાતો! ઓ....
કાયા તારી જોખું ખનશે, હાથ, પગ નખળા થાશે,
ઉઠ જેસની આંટી પડશે, પેલા રસીયા તો ચાલી જાશે!

જીવાનીમાં તને ભેર ઘણેરું, પટીયાં પાડી ચાલે,
 એક દિવસ તો એવો આવે, તને ઉલો કરવાને કોકાલે! ઓ....
 સમજ લે કામ્યા ફાની પળમાં, દવા એકે નહિ લાગે,
 કાયાના તોરમાં અંધ યનીને, અરે શું મુખાંઈમાંથી નવ જાગે! ,,

સાખી.

માટી મહેલકા કયા ભરોસા, પળમાં પડ મર જાય,
 મૂખ જનને બહુ મસ્તાની, આખર તો પસ્તાય!
 જેસું જળ ઝાકળ તણું, જેસો સ્વપ્ન આહાર,
 એસો મામલો જીવ કાયાનો, આખર તો હોનાર!
 મોટા મોટા કહી ગયા, નજરે દેખીએ સહી,
 જંજામમાં જીવ લપટાયો, સંસારી માને નહિ!

છાપો.

રહે ન દેહનો રંગ, રૂપ એવું ને એવું,
 ત્રીસ ચાળીસ બાદ ભેઈ લો ડોસા જેવું.
 પડવા માંડે દાંત, ડાચું દેખો બોખું,
 જખરજસ્ત આ દેહ, તે તો નખળું બોખું!
 કેશ કાળા ધોળા બને, ચરણ પણ ચાલે નહિ,
 લડપણ આવે જીવાનને, ઇંગ્નાસ ભે જીવે સહી!

દેહ જવાની જરૂર!

જાય, જાય રે, જીવાની, દેહ આ તારી! ટેક.

મૂઠ થઈને બેઠો શું ગમાર,

ઝાઝો માંડ્યો તેં ઇશક વેપાર. રે, જાય....

જરા પ્રભુનો ડર ના રાખ્યો,

હાથે કરી હીરો કૂપ નાખ્યો! ”

નથી સંસારમાં કંઈ સાર,

ફાની પૈસો અને પરિવાર. ”

સૌ રહી તો જાશે આ ઠાર,

તને પડશે ઝાઝો માર! ”

અઝકડ થઈને મૂરખ શું ચાલે,

અહંકારે વળી શું ફાલે! ”

રાજા રાજ તો તજ દેશે,

દામ દાટયા તો બહુના રહેશે! રે, ”

નહિ લઈ જાશે સાથ કાંઈ,

બધું રહી જાશે ભાઈ આંહી! ”

ભાવે ભજો પ્રભુને ભાઈ,

સાથ આવે કશું ન કાંઈ! ”

માટે હૃદયમાં ભય સૌ ધરજો,

નામ પ્રભુ તણું તો ઉચ્ચરજો. ”

દાસ આગ્રાસ ગાયો ગીત,

સૌ ધરો પ્રભુ પર પ્રીત! ”

જરૂર મરણ!

કાયા તારી કંચન જેવી, થઇ જશે માટી માટી,
પાંજરીઉં મેલીને પંખી

ઉડી તો જશે રે જરૂર! ટેક.

કૌરવ, પાંડવ ક્યાં ગયા, ક્યાં છે હરણાકંશ રાય;
ક્યાં છે રાવણ લંકપતિ,

ક્યાં છે જગની માય! પાંજરીઉં. ૧

રાજા રાજા બોલ ગયા, ગયા ધનવંત નિર્ધન લોક;
ક્યાં છે અમરનો દાખલો,

દુનિયા સઘળી ફેક! પાંજરીઉં. ૨

શેઠ, શાહુકાર, પંચિત, પુરાણી, જેણે ગુફામાં ધરબનવાયા;
સાથ સાથ સળ ચલ ગયે,

જીન્હોને મુછોપે લીંબુ ઠરાયા! પાંજરીઉં. ૩

જોગી, જતી, તપીયા ગયા, ગયા સાધુ, વેરાગી;
ત્યાગી ગયા ભોગી ગયા,

જોને પંખી તું જાગી! પાંજરીઉં. ૪

ઉમે તેનો અરત છે, કુલે તે કરમાય,
મરણ જીવન પ્રાણી માથે,

માટી માટીમાં જાય! પાંજરીઉં. ૫

સંગતની અસર.

(છપ્પા)

સંગતિએ ગુણ જાય, ગુણ પણ નીપજે સંગે,
ખીચડી જેમ લેખાય દાળ જે ચાવલ અંગે!
ગધાંવ પાસે ગાય, નહિ ભુકે પણ ભરકે,
અન્ન વ્યાઘ્ર પાસ, પેટીમાં પણ થડકે!
જેમ ગંગ નીરને પાસ ખાળનો ખારો ખેસે,
તેમ સંગતિનો રૂલાવ, સંગતિવાળો લેશે!

અગ્નિ સંગે ઘટ જેતામાં પીગળી જશે,
ચુંબકે સંગે લોહ, આકર્ષણ તે ગમ થાશે!
વંઝા સંગે પુત્ર દુઃખ તો સઘળાં વામે,
લજ્જામણી સંગે સ્પર્શ, પાંદડાં સંકેત પામે!
તેમ સંગતિએ કંઈક સુધરે, સંગતિએ પણ ખગડે ખડુ,
સંગતિનો તો સાર, ઇશ્વાસ જળરો કહું!

સાચા સંતનો સંગ કરવો.

કર સંગ તું સાચા સંતનો રે, પેલા જીઠાને હડસેલી કાઢ
હવે નથી ખાળકે તું ધાવણો રે! ટેક.

સાખી

લાંબું ટીલું લલાટમાં, ઘેરખો હાથમાં ખોટો,
નહિ વેરાગ જેમન વિષે, તો દોંગ લગાયો ખોટો! કર....

માંજે પીને ઝગન ચલાવે, રાખ લગાવે અંગે,
નથી જાન જેને પોતા તણું, કેમ સુધરીએ તેને સંગે! કર....

પ્રયોગ કરીને જોત પ્રગટાવી, બાવો જોખાને ભરમાવે,
તપાસ કરોજે ચિત્ત દહને, તો જોખાયું નીકળી આવે! કર....

ટીલાં દેખીને ભગત ના ભણેલા, જગત બની છે ઘેલી,
તપાસ કરોજે જરા મન દેઘને, એતે રાગત રમે છે કે મેલી! કર....

દોસ્તી કરવી તો જન સુજનકી, ને ન દોસ્તી તે કેસી,
છમાસ સુધી સંમરે સેવ્યો, તોએ નીકળી રૂંજેસી! કર....

ઠાડૂ પીને નામ બગાડે, વળી ને આનું કરે પાણી,
એવા નરનો સંગ ન કરીએ, એવાં ધાવાની મૂળપાણી! કર....

રંડી બાણ રમે જે છાનો, નીતિ જેની ખોટી,
સંગ ન કરીએ એવા જનનો, એતો લાવે આકૃત મોટી! કર....

પર નારીને બેન સમજવી, રનેહ જોડે ન ધરવો,
આપ નીતિ સુધારી લેવી, સંગ જોડેને કરવો. કર....

બાણી બુંલ ખોટું કરશે, ખતા ઘણી તે ખાશે,
સતો ભાઈ તમે બાળવી ચાલજો, દોઢમાં હાંચી થાશે! કર....

શાંતિ વિષે.

છપ્પા.

શાંતિ વિણ બેંક માળા, મુખ કેમ માનું મનથી,
હોય શાંતિદાસ નામ, શાંતિ નહિ બાણું તમથી.
શાંતિ વિણ કંસાર, એકથી વેશજ સારી,
શાંતિ વિણ સંસાર, બોધ લો નર ને નારી
શાંતિ વગરનાં શિષ્ટાચર, પુત્રી; કડવાં વીખથી બાણુને,
શાંતિ સમું નહિ મુખ હો, શાંતિ લાવથી માણુને!

શાંતિ હોય તો મુખ, દેહને આતમ વિષે,
શાંતિ વિણ મુકામ, રાગુની ભુંડું દીસે!
શાંતિની દુકાન, જગત્માં કયાં નહિ લાજો,
વેરભાવ ને કપટ, જન માં દીલથી ટાજો.
શાંતિની દુકાન એ માફ કરનારું દીલ છે,
નહિ શાંતિ જે મન વિષે, ત્યાં માફ કર્યાની દીલ છે!

ઔચિત્યાર વિષે.

છપા.

કરનાર જારી કામ, એક દિન પ્રાણજી ખુએ,
 કરનાર જારી કામ, શરીર ઘોળી પેક ધૂએ.
 કરનાર જારી કામ, તેને દુઃખી જાણે,
 કરનાર જારી કામ તે પશુમાં લેખાણે.
 વળી જારી કામ કરનારા, તે સુખી નવ થાય છે,
 જારીનેતો જોખમ છે તે તો માર જખરો ખાય છે!
 પરનારી શુ પ્રીત, એતો આદમ ખોટો,
 પરનારી શુ પ્રીત, એતો નીચ, હોય જો મોટો!
 પરનારી શુ પ્રીત એ નર જાણે ચાર,
 પરનારી શુ પ્રીત એ મરવાનો ઠાર.
 પરનારીના પ્રેમમાં, માનવી લેલો થાય છે,
 પરનારીનો સંગી, તે તો માયો જાય છે!
 દેખી આ દુષ્ટાંત દેહના મારજ વિષે,
 જ્ઞાની, ખુદિવાન દિન ને રાતે બીશે.
 હુંકમલંગથી થાય દેવને કોધજ ભારે
 શિક્ષા દે જગ માંય ને વળી નરકે મારે!
 સમજ ચાલો શાણા બની દેવ લેખું લેનાર છે,
 ઈંદ્રિયો વશ રાખો ભાવથી, ઇનામ તે દેનાર છે.

પ્રેમ વિષે

છાંપા.

પ્રેમ બનાવે અંધ, પ્રેમથી કાયા અપે,
 ૧ પ્રેમ કરે શુદ્ધતાન, પ્રેમથી અંસુ ઝરપે.
 પ્રેમ પોઢે વન, પ્રેમ તો ભોજન ત્યાગે,
 પ્રેમ ન સુએ ભરનીંદ, પ્રેમ તો રાતે જાગે.
 પ્રેમરસ સાકરથી ગળ્યો, સ્વાદ આખે એ જાણે,
 પ્રેમરસમાં મનુષ બળદીઓ, ભાર અણતોળ્યો તાણે!

પ્રેમ ન જુએ જાત, પ્રેમ આખરૂં નવ દેખે,
 ઘોળે દી સુર્ય માંચ, પ્રેમ તો રાતજ પેખે.
 પ્રેમે ગળે બહુ દેહ, પ્રેમ ભજિ પશુ ભુજે,
 પ્રેમ થકી જગ માંચ, હાંદી ચડે પર ચુકે.
 પ્રેમ એ તો પ્રેમજ છે, પ્રેમમાં જોડાં જોડાય છે,
 ૧ પ્રેમમાં બંધાયાં માનવી, પ્રેમમાં વખોડાય છે!

ઇશકની કહાણી.

ગઝલ.

ઇશક છે જેનો પ્યાલો, પીયો તે ખૂબ પસ્તાયો,
 ઇશકમાં મમ થઈ લાગા, ઘણું તે જીવ ખુએ છે!
 ઇશકને જાત નહિ કમજા, ઇશકને દિન સુટે રાત!
 ઇશકને નિંદ નહિ રાતે, ઇશક છે દુઃખી ખડુ વાતે!
 ઇશકને જીવ નવ લાગે, ઇશક તો આગમાં લાગે!
 ઇશક દેહદોટ હરિયામાં, ઇશક તો લાજ પરિયામાં!
 ઇશક તો સાપને ગાલે, ઇશક તો સુગીએ મકાલે!
 ઇશક તો મોતનો ફંદો, ઇશક તો ચોરીનો ધંધો.
 ઇશકથી દેહ લેવાયે, ઇશકથી ઝેર દેવાયે!
 ઇશકથી જીવ ધનને ગ્રાસ, ઇશકને શીર છે ખડુ ત્રાસ.
 ઇશકનો દેહ જ્યાં હોયે, નહિ ત્યાં જીવ પણ તોયે!
 ઇશકના ખેલ જો દરશો, વીના તો મોતથી મંરશો!
 ઇશક સંતાનને મારે, ઇશક નવ કોઇને તારે!
 ઇશકને ખાંડનું લોજન, લાગે લાઈ છાશથી ખાંડુ!
 ઇશકની વાત ખડુ ભારે, વર્ણવતાં જીમ તો હારે!

ધણી ધણીઆણીમાં સરખા સરખી બેડું ભાગ્યેજ હોય છે.

છપા.

નર જ્યાં સજિવાન, નહિ ત્યાં નિર્મળ નારી,
નર જ્યાં શાંતિવાન, નારી ત્યાં કદેશ કરનારી.
નર જ્યાં મહા શુભવાન, ત્યાં તો બુડી નારી,
નારી જ્યાં નેકી હોય, પુરૂષ રમનારો બારી.
બેતાં આ જગત વિષે, શું કહું ભાઈ કચી,
તપાસ કરતાં માલમ પડે, જે સરખા સરખી બેડ નથી.

શુભ નહિ ત્યાં રૂપ, રૂપ ત્યાં શુભ ન ભાણું,
ઉત્તમતા દેખાય, ત્યાં નીકળે ભોપાણું.
હસ્તું વદન દેખાય, કપટ ત્યાં દીક્ષમાં બેસું,
આજી ભપકા કાજ, માનવનું મનડું મોહું,
ખનાવ આંધો દેખી ઠરી; મનુષ્ય મન મુઝાય છે,
જમાનો એવો આવ્યો, જે પાપડી પુણ્ય છે.

મરણની દવા નથી.

છપ્પો.

મોત મનુષ્યને માર, મોત નવ ખીએ કોથી,
કેને મોત ચ જાણ, નથી જો વાંચી પોથી!
ઘરડા ને જુવાન, રંક કે રાજા હોયે,
રક્ષા થતી દિન રાત, મરતા દીઠા તોએ!
મોત શરમ રાખે નહિ, લાંચ પણ એ દેશે નહિ,
નથી દવા ભાઈ મોતની, જાણો છો સૌકે સહી!

સાખી.

મૃત્યું તું મોઘું છે, માગે તેને નહિ મળે,
અકાળ, ખિચારા, શોખીલા, તેને આવી ગળે!
રસ્તો તારો જાણત તો, બાંધત મજબુત કોટ,
પૈસા વીણુ ગરીબ જનો, મુકત જખરી દોટ!
નહિ ખખર તુજ આવ્યાની, ઘણા ઘણા છેતરાય,
લખપતિ ને રંક જન, એક સરખા સૌ બાય!
મૃત્યુ સૌનો અંત છે, મોતે સૌનો પાર,
મોતે તો વળી લલ લલોને, ખવડાવી જખરી હાર!
મોતની ખીક સૌને ઘણી, મોત જો માનવી થાત,
કોઈ એથી ખીહત નહિ, મારત પોતાને હાથ!
લાંચે જમડા પાછા વળે, તો ધનવંત તે કેમ મરે,
છત્રપતિ છત્ર દાખવે, છત્ર પર છત્ર ધરે!

મરણને સાર કાણ તૈયાર છે!

સાખી.

મધથી મધુર આ જગત લાગે, ને મીઠું સાકર કરતાં,
લિખ માર્ગને બહુ પેટ ભરે, પણ કાણ છે પુશી મરતાં!
એ રહેવાય તો કદી નવ છોડે, જગ જીવનની જાળ,
જગ જીવન પર કુદિશ નહિ તું, સઘળું આળપ'પાળો
મહુ જીવ્યો તોએ થાક્યો નહિ તું, નહિ મરવા તૈયાર,
તૈયાર રહે મરણાધીન માનવી, પડશે તુજને માર!

મુએલા પાછળ ધામધુમ તથા જગત આગળ મોટાઈ.

અરે જરા તમ દેખીઓ રે, કેસે ઉઘે ગુર્જરવાસી! ટેક.
જીવત પિતાડો છાશ ન પાછ, ચોર ઘોર ઉપર દોહી ગૌ,
એસે કૌતુક બોતહી ચલતે, શોડ શોડ મેં કહું! અરે....
દુર્બળ બુઢીકો ચમ્પી ફીરાઈ, જેસે તેલીકા બેલ,
હાડ પર તો ચમડી દેખો ચોર બેટા તો છેલમ છેલ! અરે....
માત પિતાં ઉપવાસી ગયે, ને મુએ પર બડી વાત,
શ્રાદ્ધમાં તો ખીર પકાવે, લાડુ ચોર દાળ ભાત! અરે....

પ્રાતઃમેં ભુખે સાયમેં ભુખે, નહિ જરા ખરદાસ,
મુખે પર તો ઝેરથી ખાલે, લેખે કૌઆ વાસ. અરે....

લિખ માગતે પિતા ગએ ને ખેટા ખિલાવે નાત,
એસે ધનવાન તુમ થે તો, કયું લિખ મંગાઈ કરજાત! અરે....

જનકો લગાવે લાતો ને કુલ પધરાવે ગંગ,
પાચલ લોકો કરે પ્રશંસા, રંગ ખેટાને રંગ! અરે....

મિત્ર હુકુમી મરણ પાવે તો, માલ, ધન લૂટ જાવે,
માખ જાચાંકુ ભુખે મારે, મિશનમાં મુકી આવે. અરે....

છોકરાં ધરનાં મુકે મિશનમાં, ઘેર સાધુ સંત જાવડાવે,
ધરના સંત તો જમે પર ઘેરે, તુરી પાસે શુણ જવરાવે! અરે....

મિસ્ત્રી ચમને પાપા હઠી જાય છે.

જમાનો તો બદલાયો—એ રાધ.

બોધકો આજ્ઞા દુરથી ભાઈઓ નીચ વર્ણોની માંસ, (૨)

વન, મન, ધનથી, મહેનત લે છે,

સુમારો શો દેખાય? આડંબર ભારી

જનાયો કે કહેતાં કેમ જાય કહેવાયો કે!

પંથમાં પેત્રી નામ તો બદલ્યાં, વેશ વગી બહુ ભાસ, (૨)
પહેલાં પહેલાં તો ઠીકજ ચાલે,

આખર આવે જુની વાટ ! બહાનાં એ
ખુબ જતાવે રે, લજ્જા તો જરા ન આવે રે.

હિંદુ પંથને અજગો કરીને ખ્રિસ્તીમાં લખ્યા બહુ, (૨)
પેટનું ચાલ્યું ત્યાં સુધી ગાયું,

છવટ હતું તેજ કહું; શુદ્ધિએ ભારી
લડાવી રે સફળતા તોએ ન આવી રે.

બાધ બતાવી સાચ તણે કોઈ પેતે ચાલે જુઠ, (૨)
પ્રસંગ આવે મુક્તા નથી કાતરવાની પુઠ;

જવાબ શો તમે હેશો રે
શીરે તો બોલે હેશો રે.

કાન લાલેરી દુઃખી કરે બહુ સાલસ લોખા જન, (૨)
લકિતમાં તો બહારથી ચાલે,

માંહે તોફાની મન; કહેવો તને
સજ્જન કે દુરજન, ઠરાવ તું કરી બે તારે મના!

સુધારો તો બહારથી કીધો, અંદર પોલમપોલ, (૨)
બીજાએને બતાવવા માટે

જોરથી ઠોકે ઢાલ; અરે તારો કેવો
થાશે તોલ, જરા તું વિચાર કરીને બોલ!

ખહારથી દેખાય સાધુ જેવો માંહે વડૂ વિકાળ;
શિકાર આવે ચુકતો નથી ભરવા મોટી કાળ;
અરે વેશધારી કહેવાશે રે, લોકોમાં હલકા થાશે રે!

સાધતાં સુધી સીધો ચાલ્યો ન કાવે નાહો ખહાર, (૨)
એવા નર તો આમ જોયા,
અફસોસ તે માટે થાય; ખરે
અપમાન તો થાશે રે, લોકોમાં આખરૂં બાશે રે!

વેશધારીને બે બોલ!

તું તો સમજ, સમજ, વેશધારી રે,
થાશે લોકમાં હાંસી તો તારી રે! ટેક.
સાખી.

ખિસ્તી કંઈક ઠીક કહે, ને કરવું દેખાય જો આધુ',
કરી ખતાવ્યા વગર એ તો, જેમ મુડદા આગળ ડાધુ.
બોલી બદલી, વેશ બદલ્યો, નામ ધરાવ્યાં મોટાં,
અંદરખાને દાનત છુરી, કામ ખોટાં ને ખોટાં!
બોલી ખતાવે ખીન્નઓને, જાતે લેવા કે દેવા,
ખહાર ભપકો ભારે દેખો, અંદર એવા ને એવા!
હા જી, હા જી, મુખે બોલો, અંતર કોઈ કંટ,
લેદ ન બાણે રાશિમંડળનો, તોય ટીપણું વાંચે ભટ!

જે કૃત્ય પર જેને ભાવ છે તે કરવાને તે આતુર હાય છે.

છપ્પો.

જે પર જેને ભાવ, આહિ છે લાવજ તેનો,
રાત્રે ઉઘની માંત્ર વિચારજ આવે એનો.
ખાતાં ન ભાવે અન્ન, મન લાવે તાદ્રજ આલે,
રસ્તો સવળો મુઠી, મારગ આવળો અલો!
ભાવના પ્રવાસે ફરે, વગર વાણુ ને ગાડીએ,
નહિજ્યાં ભાવના દાળનાં, તમાંતે અમથાં વાજાં વળાડીએ!

ગરબીઓ.

સાત વાર.

આદિતે ભગ્ને સુખદાઈ સમર્થ દેવા રે,
ઉદયમ મુકી દો આજ, લાભજ લેવા રે.
ત્રીએક તારો દેવ છે બહુ ભારે રે,
સમરી લે હૃદય માંત્ર તજને તારે રે.
સોમે સાચો સંત સ્વર્ગે સીધાવે રે,
આ જળરી જગ જાંબળ, તે અટકાવે રે.
મંગળ મોટો દિન માની વાલા રે,
કેઈ મનમાં કરજો ખોજ, જાણો ઠાલા રે!

યુધે વધારે યુદ્ધ થઈને શાળા રે,
 તમે ભાવે લજે ભગવાન, મુકી દો પહાણા રે.
 ગુરૂવારે પ્રભુના ગુણ ગાઓ ભાવે રે,
 ભક્તિમાં જેને ભાવ, નિંદ નવ આવે રે.
 શુક્ર તો સારો વાર, તે ઉગારે રે,
 પશ્ચાતાપીને દેવ મરતાં તારે રે.
 શનિ તે સામે વાર આદિત આગળ રે,
 જે લજે નહિ ભગવાન તે તો પાગલ રે!

પંદર તિથિ.

પડવાની પડ પ્રીત ઘટમાં ભુલી રે — એ રાગ.
 પડવે સમરો પરમેશ સૌથી ખોટા રે,
 તે વિષુ જે જે હે.ય દેવ, માનો ખોટા રે!
 બીજે તો પ્રભુ દેવ બળવંત રાજા રે,
 આપે છે સૌને સુખ, રાખે સાજા રે!
 ત્રીજે કરો તમે ખોજ તારણ લેવા રે,
 મૌત પછી ન સંતો ભાઈ, લેવા દેવા રે!
 ચોથે બની ચતુર ચાલો સીધા રે,
 તે માટે જગના નાથ, હુકમ દીધા રે!
 પાંચમે છોટો પાપ દીલનાં વા'લા રે,
 ભલે સાગર છે ભરપુર, ન બતા દાલા રે!

છઠે રખે છેતરવ થઈને રાદ્યા રે,
 બવાનું ખાલી હાથ, જુડી માયા રે!
 સાતમે સૌ સંતાપ ટાળે વા'લો રે,
 તમે ભાવે કરો ભજન, અમરાપુર મા'લો રે
 આઠમે મુકી મેલ મનનો ભારી રે,
 તમે ખરી કરોને ખોજ, વલોવો ન વારી રે!
 નોમે ધરોને નેક પ્રભુમાં સાચી રે,
 સમરથ ભજ્યા વિષ્ણુ ભાઈ, વાતજ કાચી રે.
 દસેમે દેવ દાતાર ઘાઘટ વ્યાપીરે,
 તને દીધો માનવ દેહ, બુદ્ધિ આપી રે!
 અગિઆરમે આગરા છોડ મનની મેલા રે,
 ફરી ફરી ન આવે ભવ, શું કહું ઘેલા રે!
 બારમે તારાં બાળ પાપ ના છાનાં રે,
 આતો કેવું મોટું અધેર, કરે તું તાનાં રે!
 તેરમે તજને નેર મન, કાયાનો રે,
 શું કરે આજું શમાન, રૂપ, દોલતનું રે!
 ચૌદમે તારી ચાલ ચોડાળી કરજે રે,
 મુકીને ખોટાં કામ, બીક તું ધરજે રે!
 પુનેમે પુરો ચાંદ બેઈ આકાશે રે,
 ફરશે જે ચોડખું મન, મુખી થાશે રે!

નીતિ.

વાંઝી વાંઝાની પાવડી - એ રાગ.

જગ સાગરમાં બેઠાં ચાલો રે,

જાણું ચાલે તોફાન, શાશ્વત સંતોષ રે !

હરી ચાલો તમે નેમથી રે,

પ્રભુમાં વહેલા થાવ, સર્વ સંતોષ રે !

આંખોને રાખજો કળબમાં રે,

મનને તો વારજો રોજ, સર્વ સંતોષ રે !

મન તો પેસે પાતાળમાં રે,

છાની વાટે બહુ બપ, સર્વ સંતોષ રે !

છાનું તો આપણું કંઈ નથી રે,

પ્રભુજી બાણે દો ! સર્વ સંતોષ રે !

સોબત કરો તમે સચ્ચાની રે,

જોટાને રાખો દુર ! સર્વ સંતોષ રે !

પાપીનો સંગ તમે છોડજો રે,

સાચ્ચાની સંગે જાવ ! સર્વ સંતોષ રે !

ઢોંગ, કપટ તમે મેલજો રે,

અંતરમાં સાચા થાવ ! સર્વ સંતોષ રે !

જોટાઈ, મદ તમે મુકજો રે,

ફાની છે સઘળું બાઈ ! સર્વ સંતોષ રે !

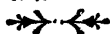
સાચા રહેજે વહેવારમાં રે,
 ઇમાન રાખજે એક. સર્વ સંતોજ રે !
 ખોટી દાનત તમે નવ ધરતા રે,
 મનડું તો રાખજે સાફ ! સર્વ સંતોજ રે !
 જોખનનો તોર તમે નવ ધરતા રે,
 કાલેજ મંદવાડ થાય ! સર્વ સંતોજ રે !
 હેતે લજે ભગવાનને રે,
 કર્તા હરતા એ આપ ! સર્વ સંતોજ રે !
 નીતિએ ચાલો ભાવથી રે,
 સદ્ગુણી સાચા થઈ ! સર્વ સંતોજ રે !
 સતે ચાલો નીનિ સાચવો રે,
 સ્વર્ગે તમારો વાસ ! સર્વ સંતોજ રે !

સંગત.

વરઘોડો, વરઘોડો, વાલમનો વરઘોડો રે.— એ રાગ.
 સંગ છોડો, સંગ છોડો, જોટાનો સંગ છોડો રે !
 જોટો તો બુદ્ધિ જોટી રે આપે,
 ધીમે ધીમે બગાડો ! જોટાનો....
 ગધાની પાસે ગાય જો બાંધો,
 બુકે નહિ પણ બડકે ! જોટાનો....

અમિની પાસે ધીને જો મુકો,	
બળે નહિ પણ પીગળે.	ખોટાનો ...
બકરી જો ખાંધો વ્યાઘ્રની પાસે,	
પળે પળે મુકાય!	ખોટાનો ..
મંગ નીર લઈને દરિયામાં નાખો,	
પાસ બેસે એને ખારો!	ખોટાનો ...
મોખાની ભેગી દાળ જો રાંધો,	
ભાત મટી ખીચડી થાયે!	ખોટાનો ..
રીસામણી તો હાથને સંગે,	
ઝટ કેવી ખીડાય!	ખોટાનો....
કોલસાના ઢગમાં હાથ જો ઘાટે,	
મેશવાળો તત્કાળ!	ખોટાનો....
સંગે આવે ગુણ જાયે પણ સંગે,	
સંગ છે મોટી વાત!	ખોટાનો....

પ્રિસ્તનો જન્મ.

ધન્ય ગોકુળ ધન્ય ગામડાં રે.—એ રાગ.
 વધામણી શુભ વધામણી રે
 જન્મ્યો જગતનો રાય, સારી વધામણી રે!
 સીમમાં વસતા કોઈ ભરવાડ લોકે,
 મુક્યો સ્વર્ગીય પેગામ, સારી....

“હાઉદ શહેરના તમેશા માંહે, જન્મ્યો આજ રાયા!”	સારી....
ફત વંદો આ સંદેશો રે, આવ્યા ખીન્ન અગણિત.	સારી....
કરે અ.નંદ ને ગીત સૌ ગાએ, “પ્રભુ મોટો પરમેશ,	સારી....
પ્રસન્ન જે બહુ માનવીઓમાં, શાંતિ સધળે ઠાર!”	સારી....
સેનાઓ ફતની અક્ષોપ થઈ તવ, ભરવાડ ગયા શહેર માંય.	સારી....
ધાસ શેયામાં બાળક દીકું, પાસે વળી મા, બાપ!	સારી....
ભાવે લજીને પાછા એ વજ્યા, ગયા પોતાને મુકામ.	સારી....
તારા કેડે કેડે માગીઓ આવ્યા, ખોળતા ચહુદી રાયા!	સારી....
તારો લોપાયો રાજનગરમાં, જઈ મળ્યા ભૂપતિ ઘેર!	સારી....
બતાવો રાજ ચહુદી કેરો, હુગ્યો તારો અમ દેશ!	સારી....

હેરોદ થમક્યો વાત સુણીને,

આખું નગર તે સાથ!

સારી....

મહેલ મારામાં જન્મેલ ન કોઈ,

સોધી આપો સમાચાર!

સારી....

પથે નીકળ્યા માગી રે લોકો,

તારો અગાઉની પેઠ!

સારી....

તારો જઈ થાંક્યો તબેલા ઉપર,

મુતેલો જ્યાં જગલાણ!

સારી....

નમન કરીને નજરાણાં દીધાં,

સેતુ, લોખાન ને બોળ!

સારી....

ફૂટે ચેતાવ્યા માગી લોકોને,

નવે જાતા હેરોદ પાસ.

સારી....

વાટ ભેઠને હેરોદ થાક્યો,

આંખ્યા ન પાછા નરેશ.

સારી....

અનથ કીધો હેરોદ રાયે,

જીવ્યો ગયો ઇસુ બાળ!

સારી....

ઈસુ યાકુબના કુવા પાસે.

ખરા લોહાડું મારું દાતડું રે લોલ - એ રાગ.

વાટે જતાં ઇસુ આવ્યો રે લોલ, પાણી ભરે પનિહાર,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

સમરૂની વંશની નારી રે લોલ, ભરે કુવા કાંઠે નીર,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

નિજ મુખેથી પ્રભુ બોલ્યો રે લોલ, પાને પાણી ઓં બાધ,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

જાતે ચહુદી તું આદમી રે લોલ, પાણી માગે છે કેમ ?
આ તો નથી પાણી તારા દાવનું રે લોલ.

આ રે કુવાનું પાણી રે લોલ, તરસાવે વારંવાર,
હું તો જીવન વારી આપું જીવતું રે લોલ.

નારી વદી હવે જોરથી રે લોલ, દોરી લોટો નથી પાસ,
જીવન વારી લાવે તું કેમે કરી રે લોલ.

તે વારે ત્રાતા બોલ્યો રે લોલ, જીવન વારી મુજ પાસ,
હું તો જીવન વારી આપું જીવનું રે લોલ.

પીવે વારી જોડ જીવતું રે લોલ, તરસે નહિ કે કાળ,
એવું જીવન વારી આપું જીવનું રે લોલ.

નારી બોલી હવે હરખથી રે લોલ, આપોને તે પાણી આપ;
હું તો જીવન વારી માથું જીવતું રે લોલ.

મધુ ઇસુએ જણાવ્યાં રે લોલ, ગુપ્ત કરેલાં પાપ,

આ તો જીવન વારી જોયું જીવતું રે લોલ,

શરમને લીધે ગર્ક થઈ રે લોલ, નારી પેટી આ વાર,

એણે જીવન વારી જોયું જીવતું રે લોલ.

જાણું ન જાણું તું દેવ છે રે લોલ, એવી ભાસે મને વાત,

તે તો જીવન વારી આજ્યું જીવતું રે લોલ,

જીવન વારી જેણે આજ્યું, તરસે નહિ કે વાર,

જીવન આપવા આવ્યો, જીવનદાતા તારનાર!

પીવો નાહો તેજ વારીમાં રે લોલ, ખતે કરોને સેવ,

જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

વિવાહની ગરબી.

કેસરીયા વનમાં રે જાયો છે - એ રાગ.

આ વિવાહ મેઘમનો રે કહેવો છે,

માંહે ગાડું વસે છે દુઃખ રે દોષજ દેવો છે !

ગાતાનો સંભવદા રે કાણો છે,

એની સગાઈ હુડી સાથે રે, જોડું જોઈ લોને !

સગાઈ તો કીધી રે સંભવાની,

પેલા ધાનદાસીઆને ઘેર રે, વેવાઈ વણઝારા !

બેલ બાંધ્યો રે બાસઠનો,

પેલું બાણું સાડા અરાડ રે, નાણું બેઈ લેવો !

બન આવી રે બારસની,

પેલા ગેાળના પાણીમાં દોઢ રે, અધડો જમ્યો છે !

કંઈ સામઘયું ચાલ્યું રે માંડવડે,

પેલા તુરીના તુલ્યા તંગ રે, ઢાલકું ઠોકીને !

બન બેઠી રે જમવાને,

પેલા મોટાને મુક્યા ટાળી રે, ઠોખરાં ખુટે છે !

કંઈ ચોરી તે માંડી રે સવારમાં,

પેલો ધામોડીયો ધમાઈ જાય રે પેસા લેવાને !

વરજમણનો વારો રે આવીયો,

વરને તો પુર્યો ઘર માંચ રે, એક બે લેવાને !

બન પેઠી સવારથી રે ઘરમાં,

તમે પાકી તો જાણુજો કેદ રે, નાણું બે છુટે નહિ !

કંઈ બાણું તો માંડયું રે દસ વાગે,

પેલા ટકામાં, તાણા તાણુ રે, ભગતો ગભરાય છે !

બાણું તો સમજ્યા રે જોરખળે,

પેલા હાડવામાં પડ્યો લઠ રે, હવે તે કમ કરવું !

માંડવડો વધાવ્યો રે સાત અડધે,

પેલા બેનારા વાહવા ગાય રે, વિવાહ તો જખરો ભાઈ

ભાગળ તો ઘણેરી રે ભારે થઈ,
 પેલી કાથળીમાં ન રહ્યું કાંઈ રે, ઉછીના માગે છે !
 પાંચ વીસું ને પંદરનો આ વિવાહ,
 ઢેડવાડામાં જેજેકાર રે, સૌડો ખોલે છે !
 ખોટલી તો પહેલી રે આવી ભાઈ,
 તે પાછી કાઠી ધાનદાસે રે, વિવાહ તો બગડ્યો છે !
 કંઈ વંટ ભરાયો રે ભગતાને,
 એતો નીચું ઘાલી દેર જાય રે, હોડોમાં ફેળેલી !
 બાર વરસે તો આણું રે કહેવા જ્યા,
 ત્યાં તો ધડો ન હરે કોઈ રે, સવાસો માગે છે !
 કંઈ કરવી હવે તો રે શરંગતી,
 ભગતો માગે રજાર રે ગજબ જોઈ લેને !
 પંચ ટોળે થયું છે રે સીમાડે,
 નવસોની કરી ભાંજગડ રે, મુલવણું ભારે ભાઈ !
 ભગતાને તો આખ્યા રે સાતજ સો,
 પેલા બસે પંચાતીયા ખાય રે, ધંધો આ જોઈ લેને !
 કંઈ વીસે પરણતા રે બાપદાદા,
 આતો હજારનો આંકડો થાય રે, ઉપર પણ ચાલે છે !
 અરે જોઈ તપાસીને ચાલજો,
 નાં હેતા નસીબને દોષ રે, મુલવણું ખોટું છે !

ગોડળ આઠમનો દાઢમાડ

જમાનો તો જલ્દાયો—એ રાગ

હાડો આઠમનો આવ્યો રે, કુલાણીને મૂળ એ લાગ્યો રે! ટેક.

આઠ દહાડા આગળથી મેં કરવા માંડ્યો તો ઠાઠ, (૨)

શોભે એવાં નવાં લુગડાં કાળે, ગયો કાપડીઆને હાટા! હાડો....

છેલ થઈને કરવાની સાડ, લીધુંજ ધોતીયું એક, (૨)

તેની સાથે નવું ડગલું જોઈએ, એવો મનમાં ટેકા! હાડો....

છોટ સારીતું ખમીસ કરાવ્યું, પહેરવા સાડ એક, (૨)

ઉપર તેની વાસ્કોટ શોભે, એવો કયોં બિવેક! હાડો ...

વચ્ચે હવે લાઈએ ધારણ કીધાં, મેળામાં જવાની કાંજ, (૨)

હાલામાલા તો ત્યાં ન જવાએ, પૈસા મળુ જોઈએ ચાન્ડા! હાડો....

ગજવામાં લાઈએ પૈસા ઘાલ્યા, મરોડનો નહિ ખાર, (૨)

અતે તો તારે જાણી લેવું, થવાનો તું તો મુવાંગ! હાડો....

રસ્તે ચાલે છે મસ થઈને, મુજ સમાન નહિ કોઈ, (૨)

બિચાર કરીને ધ્યાન ધરી જો, હજારો સોરા હોય! હાડો....

ગજવામાંના પૈસા શોધે છે, નીકળવાનો માગ; (૨)

ધુતારીઓને આજે મળ્યો છે, લાઈ મારા સારો ભાગ! હાડો....

એક દમડીનું ફૂલ લાવીને, ખોસે છે તુજ કાન, (૨)
મગનલાલ તો ફુલાઈ ગયા છે, નહોય જાણે શાન! દા'ડો....

ફૂલ ખેતરું મને છેલ દેખાને, મનમાં હશે કંઈ હામ, (૨)
મોટાઈમાં જાઈએ મૂખ ખનીને, આપી દીધું બહુ દામ! દા'ડો....

મોડા પૈસે બાંધ રીઝતી નથી, મોઢું કરે છે એ ઢીલું, (૨)
એતેતમે શી વાત કરો છો, મોંજોઈ કર્યું છે મેં ટીલું! દા'ડો....

એકે તોરો મુક્યો બીજાએ મુક્યો, તોરનો નવ રહ્યો પાર, (૨)
હવે તો જાઈ પાસે પૈસા નથી, માટે થયા લાચાર! દા'ડો....

નાણું તો વળી કાલે મળશે, ટાણું કરશે વાર, (૨)
માટે શું મારી આબરૂ જાણે, પૈસા લીધા ત્યાં ઉધાર! દા'ડો....

ઢોઢ એ રૂપીઆ ઉઠી ગયા, માટે ઘેર જવાનું મન, (૨)
જતાં તો જાઈ ટટાર હતું, આવતાં ઢીલુંઢળ તન! દા'ડો....

પૈસા જાણે પૈસા ઉડાવે, તેને તો શું કહું, (૨)
હાંનીના લઈને ઉડાવવા ખેસે, એવા પણ છે બહુ! દા'ડો ...

પરમાઈમાં વાપરો પૈસા, આપે! ગરિબોને દાન! (૨)
માન ખોટું તમે જવા દોને, પ્રભુ આગળ બહોરી લો માન! દા'ડો....

છપનીઓ (દુકાળ).

પ્રભુ મારી આંખો વાણી રે,
આકાશેથી મોકલો પાણી રે !

૧૬.

સંવત સાંલ છપનની માંહે ઉતર્યા નહિ મેઘરાય,
દુનિયા ત્યારે ઠોઠવા લાગી, દા'ડા તે કેમના બચ ! પ્રભુ....
વાવણાં કીધાં મેહ ન આવ્યો અનાજ ઉજું સુંકાય,
ચિંતા તો સૌ જીવને લાગી કેમનું હવે થાય ! પ્રભુ....
અજ વીના તો માણસ મરે ને ઘાસ વીના ઠારઢાંક,
સોટી પ્રભુ તમે મારવા માંડી કેમનો કાઢીએ વાંક ! પ્રભુ....
કોઠીમાંહનું તે ખાઈજ નાખ્યું ને હાંલામાં નવ રહ્યો કણ,
અનાજ જેના ઘરમાં ન ખુટે તે લાવી ખાએ મણ મણ ! પ્રભુ....
ભેંસો વેચી બળદ વેચ્યા, દાગીના સોંધા બચ,
એટલેથી તો પાર ન આવ્યો, નળિયાં વેચી ખાય ! પ્રભુ....
કુહાડી વેચી કોદાળી વેચી ને વેચ્યાં ઘરનાં કમાડ,
છપનીઆનો સાટકો ભારે, રજળી ગયાં બહુ લાડ ! પ્રભુ....
ભાડેજમાં તો સંઘ ભરાયે લેવાની કાળે ગોસ,
પૈસે જે પૈસે ટોપતો મળે, નથી રહ્યો હોસકોસ ! પ્રભુ....
સરકારે તો તગાવી આપી, કાંસ ખોદાવ્યા, તળાવ;
ગરીબ ગરબાંને દાણા આપી; સારો કર્યો નભાવ ! પ્રભુ...

[મિથનોએ બહુ અનાજ આપ્યું, કપડાંને વળી લિખ;
 છપના ભાઈએ મોટા મોટાને જખરી દીધી શીખ ! પ્રભુ....
 છોકરાં જોયાં ફેંકી દઈને જીવ જીવાય ત્યાં જાય,
 મોટા મોટા તો મરોડ મુકી નીચું ઘાલી માગી ખાય ! પ્રભુ...
 અચ્છર થોખે તો છોકરું મળે ને દોઢ બે રૂપીએ ઢાર,
 સંવત સાલ છપનની માંહે, ઉતર્યો જગનો તોર ! પ્રભુ....
 દુઃખ પડ્યું જે માનવીને તે લખતાં લખ્યું નવ જાય,
 છપના જેવાં જે વરસા આવે તો જગતું તે શું થાય ! પ્રભુ....
 પ્રભુ કરો તે શીર હિપર છે, ન આધું પાછું તેમાં થાય,
 પામર જીવ અમે અજ્ઞ કરીએ, મોકલો સદા મેઘરાય ! પ્રભુ ...

મનને ઉપદેશ.

મન તને શું રે કહું થેડું, જોને આ પ્રભુ લ જન સહેડું ! ટેક.
 તોફાની મન તને શું રે કહું,
 આ ભક્તિ તને નવ ભાવે,
 મિઠાઈ, મેઘા ભક્તિમાં મેલી,
 તું કરવાં ચીજડાં ચાવે ! મન....
 ભક્તિ તને નવ ભાવે મૂર્ખા,
 શો છંદ ખીજે રે તુંને લાગ્યો,
 એક વખત તો આવે આવે,
 તને મનખાદેહ નહિ મળે માગ્યો ! મન....

કહેવું તો મીઠું ખાંડ સરીખું,
 કરવું કઠણ તને લાગે,
 કહેતાં તો જીભ જખરી ચાલે,
 પણ કરવે તું આઘોજ ભાગે ! મન....

લચકા ધાનની તું લડાઈ લડે,
 અને યુક્તિ, પ્રપંચ ઝાઝા,
 પ્રભુના નામથી પાછો નાસે છે,
 કેમ રહેશે તારી માઝા ! મન....

પૈસા સાટે તું બદલે આકીન,
 જેમ બદલે ભવાયો વેશ,
 મન તો હજી ભાઈ ઢાંગી ને ઢાંગી,
 તારે માથે ધોળા તોચે કેશ ! મન....

જુવાન નર નારીને શિખામણ

તું તો સમજ, સમજ

ભાઈ મારા રે, તારા દેખાય ઢંગ તો નહારા રે,

* બાઈ મારી રે, તારી દેખાય આંખે તો નહારી રે,

તું તો આંખે છે નીચું નિહાળી રે;

તારી દાનત બગી છે તોએ કાળી રે! ટેક.

સાખી

જોબનના જોરમાં ઘેલો આંખે, આંખો તારી કાઢી,

સમજ ગાંડા શાણો બની, તારી જુવાની તો થશે માઠી રે! તું તો.

સેથો પાડે તું અવગી ઘલે, અને નાડો નાખે વાંકી,

વિચાર કરજે મન વિષે, ઉપર પ્રભુ રહ્યા છે તાકી રે! તું તો.

આંખો તારીમાં કામ રમે અને દ્રષ્ટિ પાપી આઝી,

મન નથી મુકામે ધડી: કેમ પ્રભુજી રહેશે રાજ રે! તું તો.

નેચુ મારીને મન હરે, ને નેવર જોરે વગાડે,

પ્રીત નહિ જોડે. શાખી, જોડે. સુતેલો નરજી ગાડે રે! * તું તો.

મેથ આંજી ટીલી ચેડે, શયુગાર ઠખાને ચિત્ત હરવા,

પ્રીતને મેળ રહેલ, જાણવે ન. જો નીરજરવા રે! તું તો.

લોક લલનાની જાજ કાઢે, ઘુંઘટમાં જુએ ધ્યાનધારી,
 આંખો જેનીમાં સાપોલીયાં રમે, જાણો ભુંડી બહુ નારી રે! તું તો.
 ઘરમાં સૌને તોળા પોકરાવે, ને બહાર બકરી લાળી,
 ૬ પરોઘાં આગળ ખાંડે જેવી, અંદર નાગણ ઝેરવાળી રે! તું તો.
 સાસુ સસરાને લેખવે નહિ, ને પરણ્યાને ગુલામ બનાવે,
 શીખ હે શખણી બીજાંને, ઘરનાંને દોરીએ નચાવે રે! તું તો.
 કામકાજમાં જીવ ન રાખે, ને ઘેર ઘેર ફરવા જાય;
 ઘરની વેલા સમજે નહિ, ને ઘરેણાં માટે રીસાય રે! તું તો.
 ચીર પહેરે ને શણગાર સજે, અંતર રાખજો સાફ,
 ૪ સતજી આસો નર નારી, ગુનો કેમ થાશે માફ રે! તું તો.

જુગાર, નિશા

જેમ સ્ત્રી જન્મતના ખાવા, ધર્માં ભેખ પૂતીને ખાવા - એ રામ.

મૂખો જુગારનો જોગી, સઘળા લોગ તથો લોગી ! કેક.

કામ ધંધામાં એનું મન ન બેસે ને ઉચ્ચાટ દિવસ ને રાતે,
પૈસા ખીબના પડાવવા માટે યુક્તિ રચે બહુ વાતે ! મૂખો.
નેળીયાં, નવેળાં ઘોળે દી સેવે બાણમાં બેસી જાવા,
પ્રમાણિક ધંધો મુકી દઇને ખોળે હરામનું ખાવા ! મૂખો.
આળસુ થઇને સુખે આળોટે, શિકાર તો કોકનો કરવા,
લહેપત લાગી જેને જુગારબાણની નથી બેઘરની પરવા ! મૂખો.
નાણું બચે ત્યારે ધુણ ઉઠે અને આવે ત્યારે કાખલી કુટે,
બાણ હારે ત્યારે થાએ બળાપો, નવી આશાએ નાણું છુટે ! મૂખો.
ઘરની ત્રિયા ઘેર વાટ જુએ જે બાણરાવ ક્યારે આવે,
હાયહાય કરીને કંકાસ કરે ત્યારે પૈસા આપી રીઝાવે ! મૂખો.
જુગારી, કેશી સાથ પાનું પડયું તે નારીને પણ અફસોસ,
કુબુદ્ધિ મુઝી ઘરના ધણીને તેમાં નસીબનો શો દોષ ! મૂખો.
જુગાર રમતાં મેવા મિઠાઈ વળી દારૂ દુકાને બચ,
ગરથ ગાંઠનો ખોઈને આવે ઘરમાં ધમાધમ થાય ! મૂખો.
ચોરી કરે તે છીનાળું શીખે જુગારી શાળ પણ ખુએ,
જંગ ના કરશે છાકટા, જુગારીનો, ઇસાસ વેગળો જુએ ! મૂખો.

પરમેશ્વર વિના કેણુ બેલી

૫૬

સાહેબ વિના કેણુ બેલી રે મનવા, તને શું રે કહું સમજાવી ટેક.

જનાદિ કાળથી અનંત કાળ લગ, સર્વવ્યાપી દેવ ન્યારો,
શરણુ મુકીને સર્વ સમર્થનું, જોટાં ફાંફાં શું મારો! સાહેબ.

જહ, જંગમનો માલીક સાચો, છોરી શું એનો બાનો,
પહાડ, પાણી ને દેવ બનાવી, અવર કેને શીદ માનો! સાહેબ.

વગર માગ્યો તુંને દેહ દીધો, જેની જીવનદોરી એની પાસે,
ભાત હોગરવા, ઝાઝું જીવવા, બીજા પાસે શું નાંસે! સાહેબ.

મતાવો બળીયો પ્રભુથી બીજો, જેની પાસે તો જઈએ!
દુઃખ, હારિદ્ર નિવારણુ કરવા અવર કેને તે કહીએ! સાહેબ.

અકળ રામતનો એ રમનારો; કળ્યો કોથી નવ જાએ,
માથાકુટ છો કરે માનવી, ધાર્યું ધણીનું થાએ! સાહેબ.

પાર ન પામો પરમેશ્વરનો, હાથ ધરે ન અપલાએ,
કરી માચના પ્રાણી ધણી વાતે ગલરાએ! સાહેબ.

જગતનો અંત તથા ફેંસલો.

રામ — સારંગ.

જગત અંતનો, વાર તિથિ તે પ્રજ્ઞએ સુત રાખી છે,
માનવજાતની બાજુ સાડ અગમ નિશાની બાખી છે !

૧ અંત થવાની આગળ જો જો જુઠા પ્રિયત બહુ થાશે,
હજો, બજો ને કુતો કરી તે લલાઓને બુલાવશે !

૨ ભરણ, ગમણ, મુદ્દ સમાચાર કાને બહુ સંભળાશે,
પ્રભા પ્રભાની, રાજ રાજની વિરુદ્ધ બાજાં થાશે !

૩ પ્રસાદમ મરફી ને દુકાળ, ધરતીકંપ પણ થાશે,
એ બધાં તો આરંભ દુઃખનો, હજી ઘણું બહુ થાશે !

૪ પ્રજા સુવાણી આદે દિશામાં પ્રગટ ન્યારે થઈ હશે,
સૂર્ય, ચંદ્ર અધકારરૂપ બનશે, અજવાળું અટકશે !

૫ ગગન મંડળથી તારા પડશે, આકાશ પાયા હલવાશે,
સમુદ્ર હલ પોતાની ઓળંગશે, જગત ઘણું અકળાશે !

૬ મહા મહિમામાં દેખાશે ઇસુ વાદળ થોડે અન્વાર,
મુસ મલ પણ સાથે ફરકે, ફૂલ સેના અપાર !

- ૭ મોકલશે ફૂતો ચારે ખુટમાં તેઓ સ્થૂર્ણીમાં વગાડશે,
પસંદ કરેલાને એક છોડાથી ખીબા સુખી જગાડશે.
- ૮ સકળ જગત ત્યાં લેજો મગશે ગાદી આબુમાબુ,
ભુંડામાંથી દેવ નેખું પાડશે, લંબુ હરો જે વાંકું!
- ૯ લલને ફેસલો કહો લખાવશે, મુજ પિનાના સેવક બારે,
જગ આરંભથી મુજેલા રાજમાં સદા સુખી તમ થાઓ!
- ૧૦ કેમકે ભૂખ, તરસમાં મને સંતોર્યો, અભ્યાગત મને પાણી,
નાગો ત્યારે મને વસ દીધું, માંદો ત્યારે જીવંત!
- ૧૧ દયા કરી તમે મારી ઉપર, ગરજ મારી તમે લાળી,
મારા રાજમાં ખોટ નથી કાંઈ, આપુ તમેજી વાળી!
- ૧૨ ન્યાયી જનો તવ ખોલી ઉકશે ક્યારે અમે એ તને દીધું?
મહેર અતિ આ કરી તમે તો, અમને ફાગટ દીધું!
- ૧૩ ગરીબ જનોને મુજ નામે દીધું એ જમા તમારે પાતે,
દેવાદાર છું તમ તણે હું, વાળી આપવા માટે!

- ૧૪ કહેશે પછી ડાબી ગમનાને સદા નરકમાં જાઓ,
 નથી ઓળખતો તમને હું તો, મુજ આંખો આગળથી જાઓ!
- ૧૫ કેમકે ભુખ તરસમાં નવ સંતોષ્યો, અભ્યાગત મને નવ પાળ્યો,
 નાગો ત્યારે નવ વજ દીધું, માંદો મને ન જવાડ્યો!
- ૧૬ બૂખ્યો, તરસ્યો, અભ્યાગત દેખી જ્યો તને નવ ક્યારે,
 કકળી ઉઠી જુડા કહેશે પ્રભુ દેવને ત્યારે!
- ૧૭ જવાળ પ્રભુ તવ એવો દેશે, દીધું ન ગરીબ જનોને,
 એજ કર્યું છે તમે મુજને, ક્યાંથી આપું તમોને!
- ૧૮ સાર આમાંથી એવો તો નીકળે, કરીએ જે કંઈ હાથે,
 અંતકાળે તો આવે જાઇઓ જો જો આપણી સાથે!

પામર પ્રાણી ભજન કર.

૫૬.

પ્રભુ ભજયાનું આ ટાણું રે જીવડા નહિતો બેસે કંઈ નાણું ! ટેક.
 મોહની જાળમાં શુ ચવાઈ ગયે, તને ‘મારું તારું’ બહુ વાતે,
 ઘરજંજાળમાં ઘવાઈ બેઠો, અધ્યા સુઝ ન પડે દિન રાતે ! પ્રભુ.
 ભજનમાં તને ભાવ નથી, અધ્યા ડાચાકુટમાં શૂરો,
 પર નિંદા ને તરકટબાજીમાં શું જામી રહ્યો છે પુરો ! પ્રભુ.
 ટોળે બેસીને તું કરે ખોદણી અધ્યા ‘આને પેલાને’ શું કરવું,
 ઘરનું ખાઈને ખોટી થાવું, પાપે પેટ શું ભરવું ! પ્રભુ.
 કુથલી કરતાં જરા નવ થાકે ને ભજન પડે તને ભારે,
 પ્રભુ ભજનમાં આગસ તુંજને ઉઘથી ડાલાં મારે ! પ્રભુ.
 અવસર હાથ આવેલો ખોચે પસ્તાવો તુંને થાશે,
 પ્રભુ નામમાં ભાવે રહેતાં દારિદ્ર દુઃખ સૌ જાશે ! પ્રભુ.

ભાધ એને ચેતવણી.

જેમ દો જગતના બાળા— એ રાગ.

કરજો સુધારો સંતો ભાધ ન રિત્ત દોઢે મં હંસી થાય ! ટેક.

એસે ભજનમાં ભાવ ધર ને વળી ચાલે દેખાય જે ચોર,
અજવાળું ઘરમાં દેવો દે હું પા તળે અધાર ઘોર ! કરજો.

મધુર વાણીએ ગીતો ગાયે ૨ ને ભાષણ બીજાને સંભળાવે,
જાતે કરે ન જરા એમાંનું એ તો જૂઠા બાલો લેખાયો ! કરજો.

લકત બનીને એસે ભજનમાં ને મનને જરા નવ વારે,
એને તો લકત કેમ કહીશો, એ તો બગલો પાળીને ચારે ! કરજો.

સીધું તો ચાલવું કઠણ પરશે અને આડ તો સહેલું સટ,
થઈનો લાડુ તો ચાવવો પડે પર્લ ધણ તો ઉતરે અટ ! કરજો.

સાંભળતાં સુધી સીધો રહે પછી જાણે અગળનો સંગ
મુંજ ડબોળ્યો આજો દી જળમાં, સંજો તો તંગનો તંગ ! કરજો.

સુધરવા માંડો હળવે હળવે અને અંદરના ભાવને વારો
એમ નહિ તો શાણુ સંતો ભાધ, મરો ઉજાગરે ને મારો ! કરજો.

સદા પ્રભુને મહિમા.

સમાપ્ત.

